

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING
„OOST EN WEST”

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt f 5.— 's jaars (minimum) met inbegrip van kosteloze toezending van het Koloniaal Weekblad.

INHOUD: Jaarl. Algemeene Vergadering. — Crisis-Steuncomité voor Ned.-Indië. — De „Orang Pendek”. — Boekbespreking. — De Indische Tentoonstelling in Den Haag. — Rijks Hoogere Burgerschool te Bergen op Zoom. — Jaarverslagen. — Van Week tot Week. — Kunst, Kunstnijverheid en Huislijf. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. I. Uit de Europeesche Pers. — II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche Pers. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Nagekomen Berichten. — Uit den Verren Vreemde. — Berichten der Afdelingen. — Mededeelingen. — Financieele Berichten. — Mutatiestaat van 1 tot 8 Juni 1932.

Jaarlijksche Algem. Vergadering

op Zaterdag 25 Juni e.k. ten 1½ ure, op het terrein der Indische tentoonstelling Westbroekpark, Den Haag.

Punten van behandeling.

1. Opening.
2. Notulen vorige Algem. Verg. (Zie K.W. 9 Juli 1931, No. 28).
3. Jaarverslag. Rekening en verantwoording 1931, met rapport Verificatie-Commissie en Begroeting 1932. (Zie K.W. 17 Maart 1932, No. 11.)
4. Benoeming Commissie, nazien jaarrekening 1932.
5. Toetreding Bond van Nederl. Kolon. Vereenigingen.
6. Voorziening vacatures Hoofdbestuur.
7. Bepaling plaats volgende Algem. Vergadering.
8. Rondvraag en sluiting.

De Algemeene Secretaris,
VAN DER BRUGH.

★★

Punt van samenkomst:

12 uur in het Europ. Restaurant der Tentoonstelling.
12½ uur. Noenmaal aangeboden aan de Leden van het Hoofdbestuur door de ontvangende afdeling.

Voor de leden die hieraan mede willen deelnemen f 1.75 p.p.

Het terrein is te bereiken:

Van het station Holl. Spoor, met lijn 9; van 't station der Staatsspoor met de „blauwe tram”.

De leden hebben toegang tot het terrein tegen den gereduceerden prijs van 40 cent per persoon, op vertoon van lidmaatschapskaart.

CRISIS-STEUNCOMITÉ VOOR NED.-INDIË.

In de overtuiging, dat een centrale organisatie hier te lande van practisch nut zou kunnen zijn in het belang van de talrijke door den crisismood getroffen gezinnen onder de verschillende bevolkingsgroepen van Ned.-Indië, heeft zich onder leiding van den heer Ch. J. I. M. Welter, oud-Minister van Koloniën en oud-Vice-President van den Raad van Indië, te 's-Gravenhage een Crisis-Steuncomité voor Indië gevormd.

Het Comité stelt zich gaarne beschikbaar voor het in ontvangst nemen van gelden ter overmaking aan het Centraal Comité voor steun aan werklozen te Batavia, opgericht in December 1930 onder voorzitterschap van het Lid van den Raad van Indië, den heer L. H. W. van Sandick.

Van de ontvangen geldelijke bijdragen zal in de dagbladen verantwoording worden aangelegd. 's Gravenhage, 26 April 1932.

Het Crisis-Steuncomité voor Ned.-Indië,
Ch. J. I. M. Welter, oud-Minister van Koloniën en oud-Vice-President van den Raad van N.-I., voorzitter;
Mr. A. Neyzell de Wilde, oud-voorzitter van den Volksraad in N.-I., Hoofd van de 1ste afd. van het Departement van Koloniën, onder-voorzitter;
R. Zuyderhoff, Lid van de Algemeene Rekenkamer, Algemeen Voorzitter van de vereeniging „Oost en West”, commissaris;
F. H. Zeydel, oud-afdeelingshoofd bij de Koninklijke Paketvaart Mij., oud-Lid van den Volksraad, onder-voorzitter van het Hoofdbestuur der vereeniging „Indo-Europeesch Verbond”, commissaris;
J. M. van Valkenburg, oud-onderdirecteur van het Departement van Gouvernements-Bedrijven in N.-I., penningmeester;
J. Th. Petrus Blumberger, oud-N.-I. Bestuursambtenaar, Hoofd van het kabinet van den Minister van Koloniën, secretaris.

Gironummer van het comité: 198000.

De omstandigheid dat het Crisis-Comité voor Ned.-Indië thans ingesteld geworden is, geeft het Hoofdbestuur aanleiding zich tot de Besturen der afdelingen onzer vereeniging te wenden tot het inroepen hunner medewerking om het doel van dit Comité zooveel mogelijk te bevorderen.

Het Hoofdbestuur is van meening dat de wijze waarop die medewerking zou kunnen worden verleend — zelfstandig dan wel met bestaande of in het leven te roepen plaatselijke organisaties — aan het welnemen der Besturen, dient te worden overgelaten. Alleen zij aangeveend dat, voor stortingen, behalve over het giro no. 198000 van het Comité, eventueel ook geschikt kan worden over dat van de Vereeniging „Oost en West”, no. 14574.

HET HOOFDBESTUUR.

Crisis-Steuncomité voor Nederl.-Indië.

Tot en met 30 Mei is op postrekening 198000 van het Crisis-Steun-Comité voor Nederlandsch-Indië in totaal gestort f 9138.03 en wel door:

J. Th. P. Bl. f 6.60; Vereeniging Oost en West (Steuncomité Parijs) f 8584.73, zijnde het derde deel van de door schenkers van giften voor den nieuwen bouw van het Nederlandsch paviljoen op de Internationale Koloniale Tentoonstelling te Parijs ter beschikking gestelde gelden; Adm. Weekblad „De Indische Verlofganger” f 100.20, opbrengst van de collecte bij de filmvoorstelling „De Kerstspudding van den Koning”; prof. dr. N. f 20; P. f 1.50; J. H. f 10; A. C. F. W. f 100; ir. J. L. K. f 100 mr. dr. H. H. A. v. G. O. f 10; J. M. v. V. f 25; N.V. Geldersche Crediet Vereeniging „Kantoor Oosterbeek”, namens S. W. P. f 100; mevr. de Wed. Br. geb. L. f 25; F. H. Z. f 10; mevr. de Wed. J. de V. f 5; W. F. K. f 5; Ch. J. I. M. W. f 10; dr. W. G. B. f 10; J. S. f 10; mevr. R. v. I. f 5.

Van het ontvangen bedrag is deze week overgemaakt naar het „Centraal Comité tot Steun van Werklozen” te Batavia de som van f 9.000.— Ned. Crt.

In herinnering wordt gebracht, dat het nummer van de postrekening van het Crisis-Steun-Comité voor Nederlandsch-Indië is 198000.

De „Orang Pendek”,

Door den heer F. van Peski, voorzitter van de Haagsche afdeling der Vereeniging „Oost en West”, werd het volgende schrijven aan den Minister van koloniën verzonden:

's-GRAVENHAGE,

Aan Zijne Excellentie den Minister van Koloniën,

Exccllentie,

„Met diepe verontwaardiging nam ik gisteren uit de couranten kennis, dat men er eindelijk in geslaagd was een Orang pendek, en wel een jong van het vrouwelijk geslacht, te verwonden en te dooden, terwijl de vervolging der anderen werd voortgezet.

Ik veroorloof mij en ik weet uit naam van zeer velen te spreken, een heftig woord van protest te uiten tegen dezen door de „wetenschap” gesanctioneerden en uitgevoerden moord, waarbij schepsels, die misschien reeds menschen zijn, doch

Schoenmakerij en Lederhandel „De Econoom”
Laan van Meerdervoort 570A (begin lijn 3)
DEN HAAG. TELEFOON 333706.
JACOB GILLESSTRAAT 12 — Telef. 556022
PRIMA SCHOENREPARATIEN
Kwaliteit hoog. Prijzen laag. 5498
Tevens groote sortering School-, Acten- en Muziektasschen, Bagage-Artikelen, enz. enz.

MUZIEKINSTRUMENTEN

5076

rechtstreeks van Fabriek KESSELS
MUZIEKINSTRUMENTEN FABRIEK
Waldorpsstraat 68, 's-Gravenhage. Tel. 115449

HAAGSCHE STEENKOLEN MIJ. v.h. J. KEMPS

1e v. d. Boschstraat 4

5094

DEN HAAG
TELEFOON 772180

Profiteert van onze voorjaarsprijzen.

Gemeubileerde Landhuisjes te huur

op de Veluwe, temidden
BOSCH en HEIDE

in voor- en najaar speciaal voordeelige prijzen
Te bevragen bij 5059
LANDGOED REFUGIUM, ELSPEET. Tel. 3

STOFZUIGERS.

Speciale opruiming van eenige merken als PROTOS f 70.—, VAMPYR f 55.—, APOLLO f 20.—, OCOMOBIEL f 75.—, REGINA f 60.—, EXCELSIOR f 45.—, ELECTROLUX op slee f 47.50. HAMILTON-BEACH f 110.— en NIFISK f 55.—, HOOVER f 95.— en anderen met een jaar garantie. 5219

Het Stofzuigerhuis J. C. A. SCHRAMADE
Alléén VAILLANTLAAN 235 - Tel. 334401
Geopend tot 9 uur. Zaterdag 11 uur.

Centraal Kamerverhuurkantoor Noordeinde 18a. Telefoon 114224.

Uw raadsman bij HUUR en VERHUUR van
GEMEUBILEERDE KAMERS en ÉTAGES.

Inschrijving, inlichting gratis. 5082

KENNISGEVING

Het Café-Restaurant

„'T GOUDEN HOOFD”

GROENMARKT — DEN H. AG

is vanaf 1 OCTOBER jl. onder nieuwe Directie van
A. WESTERGAARD (v.h. Restaurateur R'sche Lloyd)
HEINEKEN'S BIEREN 5274

J. M. MEERTENS

EFFECTEN EN ADMINISTRATIES

PASSAGE 82 — DEN HAAG

TELEFOON 115384

5292

WALDORP-RADIO

De geheele wereld in Uw huiskamer!

Vraagt onze gemakkelijke betalings-conditiën.

Paul Krugerlaan 239-241, Den Haag. = Tel. 333726.

ZEG, HEB JE 'T AL GEHOORD?

Een vraag waarmee 9 van de 10 gesprekken tusschen Indischgasten begint.

Natuurlijk wist U het niet, was het een nieuwtje voor U, omdat Indië zoo ver weg, en een Indische courant zoo duur is.

Uw collega was beter op de hoogte, wist honderd en één interessante en wetenswaardige nieuwtjes, die hij putte uit... „De Avondpost”.

Dagelijks de belangrijkste telegrammen en actuele artikelen.

Wekelijks een 4 pagina's groot bijblad vol belangrijke artikelen en klein interessant nieuws.

Abonnementsprijs f 3.50 per kwartaal. 5074

„DE AVONDPOST”

MET OCHTENDEEDITIE

TEL. 116100*

SPUI 39a.

STARTER BATTERIJEN

met twee jaar schriftelijke garantie.

— Uw eenigste waarborg —

Fa. TH. HEESEMAN, Hamerstraat 28. 's-Gravenhage.

Opricht 1910.

Tel. 112793.

— Rijks- en Gemeente-Leveranciers — 5398

HYGIENISCHE ARTIKELEN

Patent-Geneesmiddelen. — Vraagt prijscourant.

— Alleen origineele echte verpakking —

Wij waarschuwen voor waardeloozen namaak. Gegarandeerd. — Onschadelijk.

Wordt door de Nederlandsche Wet beschermd ond. no. 60914

MAISON BAAN

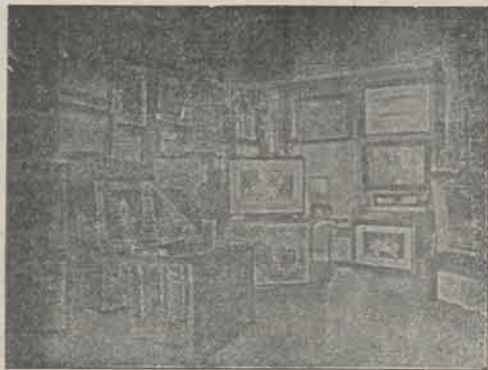
Waldeck Pymontkade 54, Den Haag. Tel. 330675.

Tramlijnen 1-3-5-7-10-11 en 20. 5379

Let op het adres. Geen Filialen.

P. J. GRAMWINCKEL - PLAAT- en KUNSTHANDEL
BILLIJKE PRIJZEN 5131

KLEURETSEN

KLEURETSEN

PIET HEINSTRAT 36 - DEN HAAG - TEL. 331906

Vele tevredenheidsbetuigingen van Indische families.

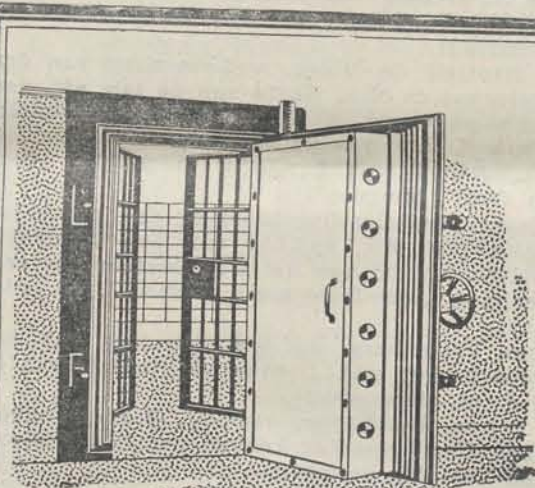
Apeld. Coöp. Fabriek van Melkproducten

(A. C. F. v. M.) 5600

„MARIËNDAAL”

TELEFOON 163

TELEFOON 103

Wij verhuren

KLUISLOKETTEN

TEGEN F 3.— PER JAAR
OF F 0.50 PER MAAND

KLUISINRICHTING GEOPEND

ELKEN DAG VAN 10-3 UUR
ZATERDAG VAN 10-12 UUR

NUTSSPAARBANK te 's-Gravenhage

5132

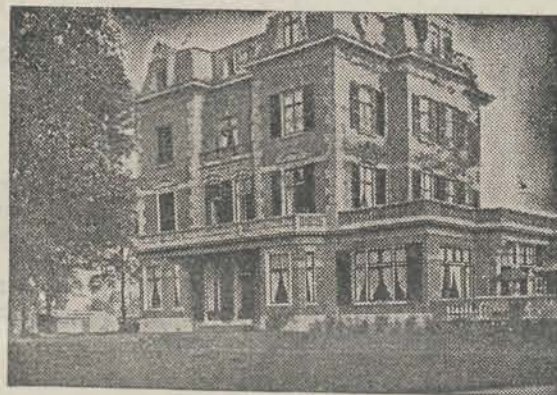
NEW IMPERIAL Motoren (Blue Prince), N. S. U. & SIMPLEX Rijwielen met hulpmotor

vanaf resp. f 395.—, f 175.— en f 199.50

El. verl. inbegr. Desgew. gem. bet. voorw. 5043

J. H. GERARTS, L. v. N. O.-INDIË 280-282

Agent Den Haag en omstreken — Telef. 720237

HERSTELLINGSOORD

„Huize Maria Emalia Dorrepaal”

gelegen even buiten Voorburg in landelijke omgeving met grooten tuin en waterpartij Uiterst geschikt voor repatrieerenden en herstellenden, die, op advies van een geneesheer, eenigen tijd rust behoeven. Pension f 3.— à f 4.— per dag. Prospectus met alle gewenschte inlichtingen worden, op verzoek, toegezonden door de Directrice: West-Vlietweg 115, Voorburg. 5235

Hij klopt, veegt en zuigt

de nieuwe RIBSEMA. Hollandsch fabriekaat. Vraagt U eens een demonstratie bij:

„SEVA”, Thomsonlaan 88.

Tel. 392125. Wij ruilen Uw ouden Stofzuiger in. — Betaling in overleg — 5353

DOET UW VOORDEEL
EN LAAT PER KILO WASSCHEN

STOOMWASSCHERIJ N. V. GEBR. SMEELE

HAAGWEG 499-501 — LOOSDUINEN

TELEFOON No. 339214

VRAAGT TARIEVEN

5212

in ieder geval dichter bij ons staan dan eenig ander wezen als menschen, enz., voor wie men natuurreservaten opgericht heeft, ten offer vallen.

Ik richt mij daarom met het eerbiedig, doch dringend verzoek tot Uwe Excellentie, het daarheen te willen leiden, dat een onmiddellijk verbod tegen deze met de beschaving spottende misdaad uitgevaardigd wordt, in tegenstelling met een door mij voor eenige jaren geuiten wensch in het Koloniaal Weekblad, die men naast zich nedergelegd heeft.

Afschrift dezer regelen heb ik aan de pers, ter opname toegezonden.”

Boekbespreking.

Bij van Vuurens: „Die Niederlande und ihr Kolonialreich”.

De Utrechtsche geograaf, de hoogleeraar prof. L. van Vuuren heeft juist in deze dagen, dat de geheele aandacht van de natie en ongetwijfeld nevens die der Zuiderburen ook van onze Oostelijke naburen gevestigd was op de slotscène uit de eerste akte van de internationale verbindingswerken te water in de Rijn-, Maas-, Schelde-delta doen verschijnen een werk, dat stellig verdient ook buiten de kringen van wetenschap gelezen te worden. Het boek is aangenaam leesbaar en geeft in helderen betoogtrant overzichtelijk weer de groote vraagstukken, die dat gedeelte van N. W. Europa beheerschen, wat wij in het dagelijksch leven Nederland en België noemen; de oude 17 provincien. Treffend zijn twee punten: namelijk het aan het licht stellen van de pogingen van het Latijnsche ras om den Rijn als grensscheiding tegen het Germaansche te krijgen, waarvan de van Belgische zijde ingezette pogingen om Antwerpen tot een kunstmatigen Rijnmond te maken wel de allerlaatste uiting is en het tot tweemaal toe mislukken van het stellen van een bufferstaat tusschen Duitschland en Frankrijk; het eerst ondernomen door den Bourgondier Karl den Stoute en het laatst door Koning Willem I.

De positie van de Maas wordt nog eens goed belicht, immers men is zoo gauw geneigd om in het geheele bestel dezer rivier uit te schakelen. Een kaartje op blz. 57 geeft een duidelijk beeld van wat in het werk besproken wordt, juist het geven van de verschillende kanalen naast de rivieren met opgave van tonnemaat als scheepvaartcapaciteit doet in een oogwenk zien, waar de haken zitten in de onderhandelingen tusschen België en Nederland, want het is niet alleen de Rijn-Schelde verbinding die een groote rol speelt, maar juist de verbinding (voor 2000 tons schepen) van het Luiksche industrieland langs den natuurlijke weg via Maas en Maas-Waal kanaal met Rotterdam komt zoo goed uit tegen de door Antwerpen aan Luik opgedrongen verbinding langs een gedeeltelijk in aanbouw zijnde Albertkanaal van slechts 1350 ton capaciteit met verkwisting van reusachtige kapitalen, die heel wat beter op andere wijze besteed zouden zijn. Luik, maar ook Gent in het Westen, dat tevergeefs wacht op een derde sluis bij Terneuzen, worden eenvoudig door Antwerpen onder den duim gehouden. Waar Antwerpen dien steun vandaan haalt is niet ver te zoeken, in Rotterdam weet men dat maar al te goed; het Latijnsche ras herhaalt de poging: de Rijn 'de grens tusschen dit en het Germaansche ras.

Dat daarmee de zaak een geheel andere tint krijgt, behoeft geen betoog en zij die nog met onverschilligheid staren naar den afloop van de oplossing van de z.g.n. Rijn-Scheldeverbinding, zullen zich toch dienen te herzien.

Ik raad dan ook een ieder aan, die door omstandigheden geen gelegenheid had dit vraagstuk te bestudeeren van het werk van prof. van Vuuren, dat door zijn uitnemende beknoptheid (66 blz.) uitblinkt, kennis te nemen.

Mr. Drs. P. A. F. BLOM.

Zoals de voorzichtige koopman vermijdt, zijn geheele vermogen op één plaats vast te leggen, zoo zal wellicht ook de levenswijsheid raden, niet alle bevrediging van een enkel streven te verwachten. (De Zakenwereld.)

De Indische Tentoonstelling in Den Haag.

Het groote openluchtdiorama van de Haraukloof.

Een paar weken voor de opening van de Indische Tentoonstelling is de kunstschilder Eland begonnen met het maken van een groot openluchtdiorama, dat thans als een speciale attractie, — inderdaad: een zeer bijzondere attractie — in het Haagse Westbroekpark door het publiek kan worden bezichtigd.

Achter het hoofdgebouw en van de omgeving gescheiden door een reusachtig wit linnen scherm, is het diorama verzeen. De heer Eland was, toen wij er een dezer dagen even een kijkje kwamen nemen, bezig de laatste hand te leggen aan enkele details.

Het geheel stelt voor een reproductie in reusachtige afmeting van de bekende Haraukloof bij Pajokoemboeh in de Padangse Bovenlanden (Sum. Westkust). De kloof geldt als een der meest bekende toeristische bezienswaardigheden in dit overigens, zooals bekend, buitengewoon fraaie gedeelte van het Sumatraansche hoogland. Haar wanden zijn loodrecht uitgeslepen in den zandsteen en bereiken een gemiddelde hoogte van 125 meter. Op sommige punten naderen de gigantische wanden elkaar tot op 20 meter, elders wijken zij tot op een afstand van enkele honderden meters uiteen. Het regenwater sleep in den loop van vele eeuwen diepe, breede groeven in den zachten steen, rechte voren, die van den top tot den voet doorloopen. De kloof bezit een bekenden waterval, neerbruischend van den hoogen rand in het diepe ravijn, waar de inheemsche bevolking, profiteerend van het verwerde bergmateriaal, vruchtbare sawah's aanlegde.

Op dit wondervolle natuurtafereel inspireerde de heer Eland zich voor zijn diorama. Schoon de natuurlijke proporties, als vanzelf spreekt, geenszins konden worden benaderd, maakte hij er toch in zijn imitatie iets indrukwekkends van en dat niet alleen door de, voor een diorama, buitengewoon forsche afmetingen.

De kunstschilder zocht het in de verhoudingen en deze geven stellig, ook voor hen, die de werkelijkheid niet zagen, een goeden indruk van het majestueuze

Het nieuwe diorama van Eland.

De kunstschilder, de heer Eland, voor het door hem ontworpen diorama, voorstellende de Harau-kloof in de Padangse Bovenlanden. Het magnifieke diorama, waarvan boven slechts een détail is afgebeeld, is op de Indische tentoonstelling in het Westbroekpark voor bezichtiging opengesteld.

VOOR AL UWE REIZEN

Reisbureau LISSONE N.V.
AMSTERDAM

Leidschestr. 5 — Dam 10

— N.V. Ned. Ind. Reisbureau LISSONE-LINDEMAN —

BATAVIA-CENTRUM: Rijswijkstraat 2 — SOERABAYA: Simpang 4

GENUA

Off. Informazioni C. I. T.
Stazione P. Principe

J. J. BOUVY, „Hotel Splendide”

Boulevard Dugommier 61
MARSEILLE

Reisbureau LINDEMAN N.V.
DEN HAAG

Groenmarkt 22 5033 en elders

PARIJS

„EXPRINTER”
26 Avenue de l'Opéra

HUIZE „INSULINDE”

GERENOMMEERD

1e RANGS FAMILIE-PENSION
Velperweg 90 - ARNHEM - Telefoon 23820

Rustig gelegen in grooten lommerijken tuin, garage, centrale verwarming en voorzien van alle comfort. Het geheele jaar geopend. Speciaal aanbevolen voor lang verblijf. 5089

MATIGE PRIJZEN

PRIMA KEUKEN

TELEGRAM-ADRES INSULINDE-ARNHEM

karakter der Haraukloof. De boomgroepen op den bodem van het ravijn, het inlandsche dorpje, de figuurtjes van de naar de markt op weg zijnde inboorlingen, alles tezamen contrasteerend met de enorme wanden van het ravijn, brengen den aanblik van de kloof in haar natuurlijken staat zeer nabij.

De merkwaardige beschildering, inzonderheid van de rotspartijen, is berekend op fellen zoninval. Dan komen de wisselende tinten eerst goed tot haar recht en suggereren ten sterkste de werkelijkheid. De diepe slagschaduw accentueeren de verlichte partijen en het

geheel weerspiegelt zich wondermooi in het stille water op de sawah's.

Zacht klatert de beroemde waterval van den hier 18 meter hoogen wand in het bassin beneden, waarlangs de weg loopt naar het dorpje op den achtergrond.

Zie het eens bij goed zonlicht, maar zie het vooral eens op een klaren maanavond, raadde de heer Eland. Dan is het ginds het mooiste en naar 'k hoop, zal het onder die omstandigheden ook hier het fraaiste effect maken.

Men verzuime niet het te gaan zien.

De Harau-kloof op de Indische tentoonstelling te Scheveningen. — Het groote openlucht-diorama van Eland, dat 4 Juni j.l. voor de bezoekers werd geopend.

Rijks Hoogere Burgerschool te Bergen op Zoom.

Op 1 September a.s. zal de R.H.B.S. te Bergen op Zoom vijftig jaren bestaan.

Uit de leeraren en oud-leerlingen der school heeft zich een commissie gevormd voor het ontwerpen van plannen tot feestelijke viering van dit jubileum. Voorloopig is als datum van de herdenking vastgesteld: Zaterdag 10 September.

In de commissie hebben zitting:

a. voor de R.H.B.S.: de heeren G. L. Breedvelt, directeur; en W. Rietdijk, leeraar;

b. voor de oud-leerlingen de dames C. Harte, M. C. van der Meulen—de Leeuw, N. Waringa—Felix; en de heeren Joh. C. C. Asselbergs, J. F. Bevin, H. J. van Guiting, mr. P. G. Horsten, ir. A. J. L. Juten, P. J. Mulock Houwer, A. G. C. Reijers, A. M. Rübsaam, F. J. de Ruiter, J. G. Rütter, C. J. L. M. Sitsen, F. J. M. M. Verfinden en A. G. J. C. Wilkens.

Het dagelijksch bestuur der commissie bestaat uit: G. L. Breedvelt, voorzitter; A. G. J. C. Wilkens, onder-voorzitter; W. Rietdijk, 1e secretaris; N. Waringa—Felix, 2e secretaris; J. F. Bevin, penningmeester.

We plaatsen dit bericht met het oog op de zeer vele oud-leerlingen, die in Indië verblijf houden en die wellicht, hetzij persoonlijk (verlofgan-

gers), hetzij op andere wijze, van hun sympathie willen doen blijken. Het adres van den 1en secretaris is Halsterscheweg 14, dat van den penningmeester Wouwschestr. 16 (gironummer 174264), beiden te Bergen op Zoom.

Jaarverslagen.

Verslag der Afdeling Amersfoort der Vereeniging „Oost en West” over het jaar 1931.

Dames en Heeren,

Het bestuur der afdeling bestond sedert de alg. jaarvergadering op 16 Februari 1931 uit de heeren prof. mr. G. J. Nolst Trenite, voorzitter; E. Roodhuyzen, vice-voorzitter, mr. E. H. Bergsma, secretaris en uit de dames F. van der Post—Liefink en W. ter Cock—Heukers, penningmeesteresse.

Geene mutaties in het bestuur deden zich in den loop van dit vereenigingsjaar voor.

Het aantal leden bedroeg op 31 December 1931 66, waaronder één voor het leven.

In den loop van het jaar trad een lid tot onze vereeniging toe terwijl 24 leden voor het lidmaatschap bedankten en twee leden van onze afdeling naar elders werden overgeschreven.

Uw bestuur vergaderde geregeld ten huize van een der damesbestuursleden ter bespreking van de werkzaamheden in de afdeling en van de belangen der vereeniging.

H. BONEFAAS
Batavia - Bandoeng
Den Haag, Plein 18

Het Beste en Goedkoopste Adres voor
TAFELDAMAST - HUISHOUDDOEKEN
BEDLAKENS - BADGOEDEREN - PYAMA'S
Zijden Tricot ONDERGOED
Zijden Charmeuse Onderjurk met kant f 1.65
BADMANTELS vanaf f 5.90. Kat. Chemises met kant
f 0.68. **BOERHAAVE VERBAND** (geheel oplos-
baar) 40 cent per 12 stuks (groot model). 5282

UITZETTEN voor INDIË vanaf f 100.—.
HUWELIJKS-UITZETTEN „ f 100.—.

OUDE JENIEVER

DE PAPEGAA

VAN BERCKEL & Co., Doff

5590

De Indische Fijnproever
kan alleen smakelijk vinden de origineele
OBLIES, (Kwee Semprong)
welke verkrijgbaar zijn in blikjes van 25 stuks à f 0.60
per blikje, van 5187

G. J. GERRITSEN
VALKENBOSCHLAAN 352, DEN HAAG — Tel. 332807

BREEKT MET DE OUDE SLEUR
VERMAAKT MET

LW INTERIEUR

5125

Abonneert U op:
en
Adverteert in:
Het Katholieke Dagblad van
den Haag en Omstreken
DE RESIDENTIEBODE
TORENSTRAAT 27 — DEN HAAG
Telefoon 116120 5394

UITZENDING VAN DINERS
L. S. Stelt U prijs op een goed bereid diner?
Bestelt Uw maaltijden dan bij: 5297

FIRMA H. J. LOS Telefoon 556389
b. g. g. 555345
waar alles met eerste klas ingrediënten wordt bereid.
— Berkenboschblokstraat 2, Scheveningen —
Vlugge bediening. Concurrerende prijzen.

Paedologisch Instituut
VALERIUSPLEIN 11 AMSTERDAM
INRICHTING VOOR OBSERVATIE VAN
MOEILIJKE EN ACHTERLIJKE JONGENS.
Geeft na 4—8 weken observatie paedagogisch advies
aan ouders of voogden omtrent geplaatste pupillen.
Directeur: Prof. Dr. J. WATERINK.
Medisch adviseur: Prof. Dr. L. v. D. HORST.
Verpleeggeld f 3.50 — f 4.50 per dag. 5108

Hieronder volge thans een schets van de werkzaamheden in onze afdeling gedurende dit jaar verricht.
Op 27 Februari 1931 hield de heer H. Martin, secr. der Kon. Ned. Luchtvaart Mij. een lezing met lichtbeelden over „De luchtweg Amsterdam—Batavia”, welke voordracht met belangstelling door een groot aantal leden werd bijgewoond.

Door ons bestuur werd contact gezocht bij onze buurvrouwe, de afdeling 't Gooi, om te zamen een excursie te organiseeren naar het Koloniaal Instituut te Amsterdam, ter bezichtiging o.m. van de vele nieuwe aanwinsten. Bedoelde excursie werd op 25 Maart j.l. uitgeschreven, doch slechts weinig leden maakten van deze gelegenheid gebruik, waarschijnlijk tengevolge van de omstandigheid, dat reeds vroeger door onze afdeling een excursie naar het Koloniaal Instituut was gehouden en de nieuwe aanwinsten geen voldoende aantrekkelijkheid voor deze leden opleverden. Gelukkig was 't Gooi in grooten getale verschenen, zoodat hierdoor ons kleine aantal niet te zeer in het oog liep.

Een ernstig onderwerp van overweging in den kring van het bestuur is geweest de mogelijkheid om de groote Koloniale Tentoonstelling in Parijs te bezoeken. De nood der tijden heeft ons van dit plan doen afzien en den leden, die het voornemen hiertoe hadden, werd aangeraden om zich in verbinding te stellen met een van de groote afdelingen Amsterdam of Den Haag, waarvandaan excursies werden georganiseerd.

Op Vrijdag 10 Juli d.a.v. maakte een groot aantal leden per autobus een goed geslaagde auto-tocht naar Schiphol, tot het bezoeken onder deskundige leiding van de emplacementen van de Koninklijke Luchtvaart Mij. Een lunch op of nabij het vliegtrein verhoogde de gezelligheid en de excursionisten troffen het zeer, dat juist dien dag vele groote internationale vliegtuigen opstegen en van elders arriveerden.

Ons bestuur verleende zijn medewerking door de verspreiding van een aantal circulaire's onder de leden der afdeling en onder die van plaatselijke zusterverenigingen ter verzameling van gelden voor den opbouw van het Nederlandsche Paviljoen op de Parijsche Tentoonstelling.

Voorts werden onze leden in de gelegenheid gesteld om op 1 October een lezing over de Bijenteelt bij te wonen, waartoe ons medelid, de heer D. L. Bolleman een aantal kaarten ter beschikking van de leden had gesteld. Deze vriendelijkheid werd ten eerste gewaardeerd.

Op 8 December j.l. hield dr. W. F. Stutterheim een zeer toegejuichte lezing over „Het gebenedyde Eiland Bali” welke voordracht met een schitterende reeks lichtbeelden werd toegelicht.

In het begin van dit verslag werd er reeds de aandacht op gevestigd, dat onze afdeling een groot aantal leden heeft verloren. Ongetwijfeld is zulks toe te schrijven aan den crisistijd, waarin wij thans leven. Uw bestuur doet een beroep op de trouw gebleven leden om dit verlies zoo spoedig mogelijk in te halen.

Onze bibliothecaris de heer A. F. Weyers, Huygenslaan 35, beveelt zich aan voor het bezoek van leden, die een of meer boeken uit onze bibliotheek willen komen leenen en zal gaarne meer leden zien, die van deze hun geboden gelegenheid gebruik maken. Voor zijne toewijding wordt hem gaarne in dit verslag een hartelijk woord van dank gebracht.

Uw bestuur spreekt den wensch uit, dat de leden zich in deze moeilijke dagen van nood en crisis des te krachtiger aaneen zullen sluiten om de belangen der vereniging en haar schoone doel te blijven bevorderen.

Jaarverslag van de Afdeling Amsterdam.

Het jaar werd ingezet met een avond geheel gewijd aan Suriname. Wij combineerden ons met de vereeniging „Hou en Trouw”, zoodat voor een geheel gevulde Aula van het Koloniaal Instituut jhr. L. C. van Panhuys ons „Merkwaardige voorbeelden van primitieve kunst in Suriname” toonde en na de pauze de heer J. F. E. Einaar ons in kennis bracht met het Surinaamsche lied, toegelicht door grammofoonplaten, opnamen van „The Edison Bell Comp.” en welwillend afgestaan door „The Dutch Gramophone en Radio Works” waarvan ons lid, de heer P. Meyer, directeur is.

Woensdag 4 Februari waren onze leden de gast van het Comité der Alliance Française en maakten zij een avond mee gewijd aan de Fransche Koloniën onder leiding van Z. Exc. Mr. D. Fock. De heer Albert Lebrun, vice-president van den senaat en oud-minister van koloniën hield een voordracht toegelicht door een film over „Les colonies françaises à la veille de l'exposition Coloniale Internationale de Paris.”

Dinsdag 17 Februari combineerden wij ons met de „Nederlandsch-Chineesche Vereeniging” en hield dr. Johan W. Schotman, eertijds geneesheer aan den Loenghai Spoorweg in China, in het Muzieklyceum voor ons eene lezing met lichtbeelden over „China's wedergeboorte”; na de pauze voordracht van fragmenten uit eigen werk. Het was niet alleen een avond waarin onze kennis over China verrijkt werd, het was er tevens een van bijzonder kunst-

genot door de wijze waarop de auteur zijn eigen werken voordroeg.

Dinsdag 10 Maart hield de heer Hans Martin voor ons en voor de leden van het Koninklijk Nederlandsch Aardrijkskundig Genootschap in de groote aula van het Koloniaal Instituut eene lezing met lichtbeelden over „De luchtweg Amsterdam—Batavia” met als slot de z.g. postfilm, opgenomen door de posterijen.

Zaterdag 25 April organiseerden wij een film-avond in de groote aula van het Koloniaal Instituut. De films „Soerabaja” welwillend afgestaan door den oud-directeur van Publieke Werken te Soerabaja, den heer F. C. Frumau en de „Nederlandsch-Indische Legerfilm”, ons aangeboden door den commandant van de Koloniale Reserve te Nijmegen, hadden zeer veel succes en oogstten grooten bijval.

Donderdag 30 April stond weer in het teeken van de luchtvaart. De Kon. Ned. Vereeniging voor Luchtvaart en het Comité Vliegtocht Nederland-Indië organiseerden dien avond waarop de heeren D. J. de Vries en U. F. M. Dellaert eene lezing hielden over hun luchtvaartkundige studiereis naar Curaçao en Suriname.

Vrijdag 26 Juni waren onze leden in de gelegenheid gesteld om tegen zeer gereduceerde toegangsprijzen de film „Mahakoeasa”, opgenomen door J. A. Oehse van de Nederl. Ind. Film Mij. in het Corso-theater bij te wonen.

Zoo traden wij ook in overleg met de Directie van het Roxy-theater en vonden we ook haar bereid onze leden tegen zeer verminderd tarief de vertooning bij te doen wonen van de film „Rango”, opgenomen door Ernest B. Schoedsack.

Dinsdag 13 October combineerden wij ons weer met de vereeniging „Hou en Trouw” en vertoonden wij in de groote aula van het Koloniaal Instituut de ons welwillend door de directie van de Rotterdamse Lloyd afgestane film „Hoe de Dempo gebouwd werd”. De oud-gezagvoerder C. W. Visser gaf daarbij eene inleiding.

Vrijdag 23 October konden wij door samenwerking met de kon. vereen. „Koloniaal Instituut” onze leden een avond aanbieden gewijd aan „Oude en nieuwe kunst op Bali” een voordracht met lichtbeelden gehouden door den zoo bekenden Bali-kenner dr. W. F. Stutterheim.

Woensdag 11 November, eveneens is samenwerking met de kon. vereen. „Koloniaal Instituut” hield de heer mr. B. H. A. van Kreel, directeur der Deli-Spoorweg-Maatschappij eene lezing met lichtbeelden over het zoo belangrijke onderwerp „Het cultuurgebied van de Oostkust van Sumatra en de Deli-Spoorweg-Maatschappij.”

Evenaals het vorig jaar maakten wij ook dit jaar deel uit van de door verschillende vereenigingen georganiseerden „Economisch-Historische. Leergang” en werden onze leden in de gelegenheid gesteld op 24 November de voordracht bij te wonen van J. H. Cohen Stuart over „Nederlanders in Rusland” en op 15 December die van den heer W. Blankwaard over „De Oost-Indische Compagnie in Siam”.

Het jaar besloten wij met het tweede gedeelte van de lezing van dr. Johan W. Schotman over „Het Chineesche platteland”. Ook deze avond werd in samenwerking met de „Nederlandsch-Chineesche Vereeniging” gehouden.

Behalve deze lezingen organiseerden wij voor verschillende vereenigingen op maatschappelijk gebied Indische film-avonden, hielden wij voordrachten over Indië, stelden wij duizenden leerlingen der Middelb. Technische Scholen in de gelegenheid kennis te maken met het mooie filmwerk „Hoe de Dempo gebouwd werd”, trokken wij door het geheele land om door middel van de film „Tropisch Tourisme” ons zoo welwillend door de directie van de Kon. Paketvaart Maatschappij afgestaan in arbeiderskringen belangstelling op te wekken voor hetgeen door ons Nederlanders daar in de tropen werd en wordt verricht.

Vestigden wij in ons vorig jaarverslag de aandacht op het feit dat ons secretariaat meer en meer een vraagbaak werd voor inlichtingen op meest uiteenlopend gebied, ook dit jaar stond het secretariaat in het teeken van groote belangstelling, al waren ook de meeste vragen en bijna alle inkomende brieven in minneur gesteld.

Aan de sympathieke samenwerking met de verschillende vereenigingen hebben onze leden te danken dat zij in het afgelopen jaar zooveel interessante voordrachten en filmvertooningen hebben kunnen bijwonen en het past ons ook nu weer aan de besturen van die Vereenigingen en aan den Raad van Beheer van het Koloniaal Instituut een woord van dank te brengen.

In 1931 bestond het bestuur onzer afdeling uit de heeren ir. G. C. van den Wall Bake, voorzitter; W. C. Bonebakker, onder-voorzitter, M. Garschagen, penningmeester; W. Rehbock, Dr. F. W. T. Hunger en mr. dr. W. Dyckmeester.

Het is in een organisatie niet mogelijk, dat ieder op zijn eigen houtje werkt, er moet eenheid zijn in de arbeidsmethoden; maar er behoeft volstrekt geen gelijkvormigheid te zijn in de typen. (Der Organisator”).

Van Week tot Week.

Van Maandag 30 Mei tot Zondag 5 Juni.

Bij den Volksraad is ingediend een ontwerp-ordonnantie tot vaststelling van een invoerverbod voor uitheemsche koffie.

Het Coll. v. Ged. heeft z. h. s. de aanvulling van de Koelie-ordonnantie aangenomen, waarbij wordt vastgelegd, dat de tabakmaatschappijen afzien van het klachtrecht.

In 1931 zijn bij den P. T. T.-dienst 70 ambtenaren afgevoerd en 58 op verzoek gepensionneerd, terwijl dit jaar 250 ambtenaren zullen worden ontslagen en ruim 120 op wachtgeld gesteld. Deze aantallen zullen aanzienlijk stijgen wanneer het verkeer zich niet eeniger mate herstelt.

Als gevolg van de verscherpte afvloeiingsbepalingen voor gehuwde ambtenaressen niet-kostwinsters, zijn bij de S.S. 30 à 40 ambtenaressen ontslagen.

Bepaald is dat gehuwde ambtenaressen-niet-kostwinsters, waar mogelijk vervangen moeten worden door ambtenaren op wachtgeld of ambtenaren welke elders kunnen worden gemist.

De G. G. heeft een brief van instemming gericht aan de Arrst. Mij. v. Jongemannen met haar streven om aan Europeesche werklozen een eenvoudig verblijf te verschaffen, waar zij zich op hun geestelijk peil kunnen handhaven, en de hoop uitgesproken dat ook in Nederland daartoe de noodige geldelijke steun zal worden geschonken.

Bij de arbeidsbeurzen stonden eind April ingeschreven totaal 2.209 Europeanen, 7151 Inheemschen en 466 Chinezen. Eind Maart waren deze cijfers respectievelijk 2221, 7099 en 366. Het arbeidsleger in Deli verminderde met 116.977 man, of een derde van het totaal van Mei 1930.

Uit Britsch-Borneo zijn 60 mannen, vrouwen en kinderen, die er op een drietal ondernemingen werkten, als eerste groep ontslagenen teruggekeerd.

De regeering heeft aan den Volksraad medegedeeld, dat de crisispost, welke indertijd op de begroting is gebracht, ten grondslag strekt voor twee integrale terugbetaling na opheffing der Crediet- en Hulpbank voor Ned.-Indië van de door stichters gestorte bedragen en tot richtige voldoening van de rente; ten tweede tot integrale terugbetaling van alle uit de bedrijfsvoering en de te verstrekken credieten eventueel voortvloeiende verliezen tot een maximum van drie miljoen gulden.

Naar aanleiding van het voorstel om nogmaals 5 pct. te korten op de verlofstrafementen, heeft het Volksraadslid van Lonkhuyzen aan de regeering gevraagd of zij ook voornemens is over te gaan tot tijdelijke vermindering van de buiten Ned.-Indië genoten pensioenen, waarvoor dezelfde argumenten kunnen worden aangevoerd.

Naar aanleiding van het in den laatsten tijd veelvuldig voorkomend gezamenlijk drossen van militairen als demonstratie van ontevredenheid, heeft het Legerbestuur de schulden gewaarschuwd, dat zij zich op ernstige wijze blootstellen aan het gevaar van verwijdering uit het leger. Deze bedreiging tegen, zou in normale tijden wel eene aanmoediging van het euvel hebben kunnen zijn en is daardoor wel scherp teekend.

Bij de opleidingsbrigade van den Top. Dienst worden geen leerlingen meer aangenomen voor de opleiding tot topograaf.

De douane-ontvangsten te Tandjong Priok bedroegen over de maand Mei f 1.900.000 tegen f 1.600.000 in April en f 1.500.000 in Mei 1931. Deze stijging houdt verband met de verhooging der invoerrechten, welke 15 Juni a.s. van kracht wordt.

Uit de onlangs verschenen scheepvaartstatistiek over het jaar 1931 blijkt, dat zowel het buitenlandsch als binnenlandsch verkeer in 1931 nog sterker afnam dan in 1930. Een toeneming van den inhoud van schepen onder Japansche en Skandi-naafsche vlag werd waargenomen.

Voorname Arabieren, onder leiding van den heer Ahmad Soorkati, hebben een comité gevormd tot verleening van steun aan de in Mekka achtergebleven pelgrims, wier aantal thans volgens betrouwbare cijfers op 7000 kan worden geschat.

Het bestuurslid van het N. L. O. G., de heer Roorda, is door de justitie gehoord in verband met een artikel, getiteld „Beulswerk”, in De School van 27 Mei j.l. waarvan hij de schrijver is.

Het instituut van de Chineesche officieren wordt op Java en Madoera met 1 Juli opgeheven. Wie schrijft de geschiedenis van dit belangwekkende, eeuwenoude instituut?

De regenten van Poerworedjo en Karanganyar zijn van een bezoek aan het koloniatierrein in de Lampongs, teneinde na te gaan waar en hoe de vroegere bewoners van hun Regentschappen zijn gehuisvest en welke perspectieven deze kolonisatie biedt, zeer voldaan teruggekeerd. Het volgend jaar zal wederom gepoogd worden om duizenden Inlanders naar de Lampongs te doen emigreren, waartoe een terrein te Soekadana is gekozen.

Naar verluidt wordt aan de A. N. I. E. M. concessie verleend voor exploitatie van het waterkrachtwerk Kali Petoeng voor verlichting van Djember en omstreken.

De gemeenteraad van Malang heeft besloten om aan wethouder Zuyderhoff, toe te staan gedurende één zittingsjaar het lidmaatschap van den Volksraad te aanvaarden naast zijn wethouderschap.

De volgende alg. verg. v. d. Int. Suikerraad, welke op 13 dezer te Parijs zou worden gehouden, is, in overeenstemming met alle delegaties, uitgesteld tot 7 Juli.

De plaats van de vergadering zal later worden medegedeeld.

De conferentie, welke sedert eenigen tijd te New-York trachtende was een stabilisatie van de wereld-petroleummarkt tot stand te brengen, heeft niet tot een resultaat kunnen komen. Het heet dat er wel eene toenadering zou zijn bereikt tusschen Amerikaansche en Engelsche belanghebbenden.

Het openlucht-diorama van de Harau-Kloof op de Koloniale Tentoonstelling in Den Haag werd Zaterdag 4 dezer voor het publiek geopend en wekte, terecht, veel bewondering. Ontwerper en uitvoerder J. Eland, bieden wij onze gelukwenschen aan.

Berichtgeving hoofdzakelijk ontleend aan Aneta en de N. R. Crt.

Kunst, Kunstnijverheid en Huislijf

Oostersche Muziek.

Een paar weken geleden wezen wij er hier op, dat in het jongste nummer van het Indische Tijdschrift *Djawa* een pennestrijd werd opgenomen over bovenstaand onderwerp, welken wij belangrijk genoeg achten om daarover ook hier het een en ander mede te deelen; want maar al te dikwijls worden van Nederlandsche zijden, minder waardeerende oordeelvellingen over o.a. de zoo hoogstaande Javaansche *gamelan*-muziek geuit, zelfs door oningewijde Europeesche muzikkers, zonder dat deze door oordeelkundige musici worden tegengesproken.

Bovenbedoelde schriftelijke woordenwisseling vond haar oorzaak in een artikel van verleden jaar Augustus in „*De Gids*”, door den musicus en litterator, *Matthys Vermeulen*, — die omstreeks 1917 en '18 veel van zich deed spreken door zijn uitnemend geschreven, opstandige muziekcritieken in „*De Tel.*” — en is gewijd aan Oostersche toonkunst in het algemeen, getiteld: „*Achter de noten*”, naar aanleiding van hetgeen hij van de Balische muziek heeft gehoord op de Koloniale Tentoonstelling te Parijs.

Verscheidene lezers zijn door Vermeulen's conclusies tot verweer geprikkeld en in ten minste een drietal gevallen voerde dit tot een tegenartikel, o.a. van *mevr. Tielrooy-De Gruyter* in het Critisch Bulletin van „*De Stem*” van November j.l. („*Achter de noten en van de wijs*”), van *Marius Monnikendam* en „*De Twd*” („*Oostersche en Westersche muziek*”) en van *Mr. J. Kunst* in „*De Gids*”, eveneens van November j.l. („*Et tu Matthee*”). De *Gids*-redactie stelde den heer Vermeulen, als aangevallene, in de gelegenheid, te antwoorden — hetgeen deze deed in een artikel „*Hic et nunc, Jacobe*” — en sloot daarna de discussie.

De dupliek van Mr. Kunst, welke dus niet meer in „*De Gids*” kon worden opgenomen, is door hem vervolgens aan een ander Nederlandsch tijdschrift ter plaatsing aangeboden, benevens aan „*Dwaja*”.

De heer Vermeulen begon zijn eerstgenoemd artikel o.m. met de opmerking:

„Het is curieus te moeten bedenken, dat de Europeesche muziek, te rekenen van de eerste Oud-Nederlandsche meesters tot Debussy, niet bestaan zou hebben wanneer de Balische *gamelan* tusschen 't jaar 1200 en 1300 een tournee was gaan maken door de landen van het Verre Westen.

„Terwijl het Oostersche orkest nu in die bijna prehistorische eeuwen al lang zijn definitieven vorm gekregen had, rustte het Westersche orkest nog in de afgronden van den oerschoot, waar onbekende machten het mogelijke regelen. Terwijl de Oostersche muziek sinds menschenheugenis reeds was gestabiliseerd tot een soort van vasten ritus, begon men in Noord-Frankrijk en Zuid-Nederland de accorden uit te

KLEEDING
MEUBELEN
TAPYTEN enz.

in 12 MAANDEN zeer discrete behandeling

DE Centrale Wafmagazijnen
N.7. VOORBURGWAL 312-AMSTERDAM

Verbindingen te Den Haag - Rotterdam - Utrecht
— Levering door geheel Nederland — 5579

Leden van „Oost en West”

Het aangewezen adres voor Uw

MEUBILEERINGEN

IS **H. MEULDIJK**

Den Haag, Apeldoornschelaan 24-34

Telefoon 391872

5330

Alles prima eigen stoffeerwerk
— met garantie —

Steeds de grootste sortering voorradig

STOFZUIGERS

REPARATIE
VERKOOP
INRUIL
HUURKOOP

5068

Heeft U een Stofzuiger nodig?
Is Uw oude machine versleten?
Moet hij prima met garantie en goedkoop gerepareerd worden?
Belt U dan even: Tel. 392662

Technisch Bureau Hundepool

Verkoopbureau der Ritsema-Stofzuigers
APELDOORNSCHE LAAN 46 - DEN HAAG

de haniascholen

a. regentesselaan 325-327,
telefoon 332456

c. laan van meerdervoort 870,
telefoon 339451

leiden uw kinderen in uw verloftijd op voor officiële- en school-examens, in de vakken: stenotypen, boekhouden, handelskennis, moderne talen, spaansch, esperanto, correspondentie, schoonschrijven enz. individueel onderwijs.

spreekuren maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag van 9.30-11.30, van 1.30-3.30 en van 7-9 uur. 5537

INSTITUUT HOMMES
BYZ. HOOGERE BURGERSCHOOL A.5j.c.

HOOG ZAND
TWEE GERENOMMEERDE INTERNATEN.
PRIMA INDISCHE REFERENTIES.

5350

UTRECHT

U
F
R
A
RADIO

Radio-toestellen, direct op het lichtnet aan te sluiten (géén accu en anodebatterij), met ingebouwd luidspreker. Smaakvolle uitvoering in gepolitoerd notenhout. — Prijs f195.—.

UFRA-RADIO — UTRECHT
Plomporengracht No. 6 (5145) Tel. 16024

Weigert namaak!

Vraagt de echte Poeders en Tabletten! Echt zijn ze alleen, wanneer op de verpakking de naam van den fabrikant in nevenstaande handteekening voorkomt.

Amijnhardt

5492

vinden, de maat-verdeeling, het onderscheid tusschen dissonant en consonant, de toon-soorten en een bruikbaar notenschrift. Dat ging langzaam en onbeholpen. De Europeanen hebben altijd het waarom willen weten van de boom? Waarom vloeien twee verschillende tonen samen tot een harmonische eenheid en twee andere niet? De praktijk, in Europa, dat is de theorie in actie. En daar er nauwelijks een rudimentaire theorie bestond der muziek, was er nauwelijks een praktijk. Een orgeltoets werd gebeukt met de gebalde vuist en andere probeersels begonnen navenant. Stelt u een oogenblik voor dit in deze accoustische werkplaats, waar men ploeterde op de juiste definitie van de tert, waar men zwoegend de eene noot afwoog tegen de andere (punctum contra punctum) de Balineezen waren binnengewandeld met hun volleerden en voltooiden stijl en met die lichtvoetige zwaerigheid welke volleerdheid en voltooiing medebrengen."

Na wijdlopende, uitsluitend intellectuele uitlegingen te hebben gegeven, slechts gebaseerd op zijn wellicht zeer grondige kennis van Westersche muziek, geeft hij als zijn oordeel:

"Het zal misschien buitensporig lijken, dat ik volgens dezelfde redeneering een middelmatige Westersche dorpsharmonie oneindig verheven oordeel boven het voortreffelijkste Oostersche orkest."

Mevrouw C. Tielrooy—de Gruyter, die de Indische muziek goed kent en aanvoelt, schrijft daarentegen, dat zij maar niet bekomen kan van haar verbazing over deze uitspraak en juist omdat de heer Matthijs Vermeulen zoo voortreffelijk schrijft, zoo gevaarlijk goed boetseert iets, wat men een denkbeeld noemt, omdat hij bij het jonge, intellectuele Nederland, daar zooveel bewondering mee wekt, wil zij wijzen op het misleidende van zijn stukje over Balineesche gamelan in De Gids van Augustus 1931.

"Ik kan maar niet van mijne verbazing bekomen. Want dit zijn de feiten:

1e. „De vijf, en zeventonige Indonesische toonschalen (pélog en sléndro) zijn niet op de bonnefoi ereis in een lontarblad gegrift. Ze zijn in ieder geval wat de pélog-schaal betreft, tot een veel algemeener en ouder stelsel te herleiden."

2e. „Ook de Oosterling kent de onverbidde-lijkheid van het getal (is dat eigenlijk wel altijd zoo onverbidde-lijk?)"

3e. „De rigoureuze samenhang van muzikale trillingen met de cosmos besefte hij zeker niet minder scherp en in ieder geval veel eerder."

"De Oostersche muziek is dus evenzeer een discipline voor den geest, als de Westersche; alleen het combineren van de materie is anders. Maar is het nu werkelijk waar, dat de heer Vermeulen de uitvoerder met de schepper verward? De eenvoudige Javaan of Balnees, die 's avonds en 's nachts met groote toegewijdeheid zijn godenwereld in klank, dans en woord voor ons laat oprijzen, denkt zeker niet aan getalsverhoudingen. Is dat specifiek Oostersch?"

Ook de heer Jaap Kunst, musicoloog bij den „Ned.-Indisch Oudheidkundigen Dienst", schreef begin September 1931, naar aanleiding van hetzelfde Gids-artikel een uitvoerige weerlegging van des heer Vermeulens oordeel, dat z.i. niet onweersproken mocht blijven, waarin hij o.m. begint met te zeggen:

"Ik heb gemeend, dat het op mijn weg lag, deze wedspraak te schrijven. En wel in de eerste plaats hierom, dat ik het voorrecht had, vele — nu welhaast twaalf — jaren in veelvuldig en nauw contact met de Inheemsche muziek te hebben kunnen doordringen en een ander, die niet in die omstandigheden verkeerde, vermoedelijk niet zoo licht tot een gefundeerde weerlegging van Vermeulen's artikel zal overgaan.

"Meer nog evenwel dan mijn plicht acht ik het mijn recht tegen dat artikel op te komen, recht, ontleend aan de bewonderende genegenheid, men noemde het gerust zijde, welke ik der Balische en Javaansche muziek toedraag. Hieruit moet men nu niet de gevolg-

trekking maken, dat ik behoort tot het ras dier zwijmelende aestheten, die steeds bereid staan een stroom van critieklooze waardeering uit te storten over alles waarvan hun wordt verteld, dat het uit het Oosten komt. Integendeel: van enkele zijden is mij wel verweten, de Javaansch-Balische muziek op een te rationalistische, te nuchter-verstandelijke wijze te benaderen".

en geeft als zijn oordeel:

Wanneer men ooren heeft om te hooren en een gemoed, dat toegankelijk is ook voor niet-eigen muzikale uitingen; zij is mij — en waarlijk mij niet alleen — sinds jaren een bron van schoonheid, een uiting van een oer-oude, tegelijk nog primitieve en door en door verfijnde cultuur oordeelt men anders. Zij heeft zich, van den zelfden oorsprong als de Europeesche toonkunst, in een andere richting ontwikkeld, maar is, zooals zij geworden is, volkomen ebenbürtig aan haar Westersche zuster.

Ook het oordeel van den bekenden Indischen muzikkenner Brand Buys en, uit het buitenland, van Hichmann Powell's en Gabrielle Ferrand worden ten slotte door hem aangehaald.

Deze Fransche schilderes, thans echtgenoot van Dr. Gedeking, Directeur van het „Bataviaasche Genootschap voor Kunsten en Wetenschappen", die geruimen tijd op Bali vertoefde, oordeelde:

„Les musiciens ne suivent pas un rythme, ils „sont" ce rythme même et l'on a le sentiment de se trouver devant l'absolue maîtrise d'une collectivité réalisant une splendide perfection d'art."

In „De Gids" van October staat het antwoord hierop van den heer Vermeulen, waarin hij natuurlijk bij zijn eenmaal uitgesproken oordeel blijft.

Laat ons hopen, vooral ook in zijn eigen voordeel, dat hij nog eens in de gelegenheid moge komen op dit oordeel terug te komen.

Minder natuurlijk lijkt ons, dat in „De Gids" de discussie over dit zoo belangrijke onderwerp daarop gesloten werd. In zijn dupliek, opgenomen in Djawa, haalt de heer Kunst nog het oordeel aan van Lou Lichtveld en De Groene:

„Bijzonder trot mij het zeer diepe theoretische inzicht, dat reeds de oude Indiërs in de theorie der muzikale harmonie hadden. Reeds eeuwen voor Hucbald's geboorte leerden de oude Indiërs: consonant zijn kwint en kwart; dissonant zijn kleine secunde en groote septime; neutraal alle overige intervallen Groote secunde, tertsen en sexten, tritonus en kleine septime werden dus, evenals in ons modern, na-Wagneriaansch harmonisch bewustzijn, gerekend tot eenzelfde „neutrale" categorie, welke geen „oplossing" vraagt. Moet men niet glimlachen over de verwaandheid, waarmede sommige intelhgente Europeesche musici alle exotische muziek als „primitief" of onontwikkeld afwijzen?"

en besluit de heer Kunst filosofisch:

„Laten we in 's hemelsnaam maar glimlachen en ons niet ergeren, hoogstens ons geneeren voor den onverbeterlijken rassenwaan van sommige onzer stamgenooten".

JAAP KUNST.

Bandoeng, 7 Dec. 1931.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

De Engelschen als kolonisators. — De Philippijnen.

In alle Oostersche landen is het oog gericht op de wijzigingen, welke zich in en om het Britsche wereldrijk voltrekken en de wijze, waarop de Britsche staatslieden aan de krachtproef het hoofd zullen bieden. Vooral het probleem Britsch-Indië beheerscht de geadachtenwereld van de Aziatische volken. De Java-Bode (28/4 „De Engelschen als kolonisators") constateert in de huidige Engelsche politiek een krachtontplooiing als zelden te voren; er is, gezien de nieuwe lijnen van de Engelsche koloniale politiek, geen sprake van inzinking of verslapping in Engelsche kringen. De nationale Regeering houdt het roer met vaste hand omkneld; er is herwonnen kracht en optimistisch zelfvertrouwen, waarmee de geheele natie beziel is. Uit de feiten spreekt de Engelsche koloniale geest op zijn best: samenwerking, steunverleening en een efficiënt financieel beheer. Engeland zendt zijn beste zonen naar de Koloniën, om in moeilijke tijden behulpzaam te zijn met goede adviezen; waar een beroep wordt gedaan op financieelen steun, wordt die door het imperiale centrum verleend. Deze verschijnselen komen voort uit de reactie op de periode van inzinking

L. A. MONOD DE FROIDEVILLE

BELASTINGADVISEUR

WIJNSTRAAT 91 - ROTTERDAM

TELEFOON 54780

5615

VOORLICHTING EN BIJSTAND IN ALLE
— FISCALE AANGELEGENHEDEN —

en onverschilligheid onder Labour. Het Engelsche systeem heeft zijn voor- en nadeelen, zijn goede en verkeerde eigenschappen; tot zijn beste behoort wel dat het altijd zichzelf weer terugvindt. Dit voorbeeld zal van invloed zijn op landen, die zich voor dezelfde moeilijkheden geplaatst zien.

In de Java-Bode (29/4 „Impressies uit het Verre Oosten") geeft Mrs. Roxey M. Mickey, een Amerikaanse journaliste, een caleidoscopisch beeld van wat zij medemaakte en zag in Japan, China en Manilla. Zij heeft met veel Philippino's over het vraagstuk der onafhankelijkheid gesproken. Zij wenschen haar allemaal; het is voor hen tot een natuurlijk verlangen geworden. Maar diep in hun innerlijk weten deze Philippino's ook, dat de bescherming, welke hun de Ver. Staten bieden, een waardevol en geruststellend iets is. Amerikanen, die op de eilanden wonen sedert de Ver. Staten deze 32 jaren geleden in bezit namen, glimlachten om het denkbeeld van die onafhankelijkheid. Volgens hen zijn het maar praatjes; de eilanden zouden aan onderlinge verdeeldheid ten offer vallen en andere naties zouden ervan profiteren. De waarde van het geld zou snel dalen en de menschen zouden niet in staat zijn zichzelf te regeeren. Zakenmenschen zijn het allerminst; er drijven enkele Philippino's handel, maar de groote zaken worden alle door buitenlanders gedreven. Het wegvaren van de Amerikaanse vloot van Manilla zou het onmiddellijk ineensstorten van den handel beteekenen. De suikerindustrie zou geheel en al naar de maan zijn. Maar er kan nog veel gebeuren in acht jaren! De Nederlandsche consul van oordeel, dat de eilanden niet gereed zijn om onafhankelijkheid te erlangen en dat in een lange reeks van jaren ook niet zullen zijn; onafhankelijkheid zou voor de Philippijnen ruïneus zijn. Een Engelsche dame, die reeds zestien jaren aan het zakenleven in het Verre Oosten deelnam, was overtuigd dat de Philippino's bij onafhankelijkheid in handen vallen van een andere natie. Zij zullen er h. i. niet mee opschieten; het zijn alleen de nationalistische politici, die over de onafhankelijkheid praten.

Onderwerpen van internationaal belang treffen wij aan in het Soer. Hbl. (25 t/m. 29/4, 1ste bl. Correspondenties), de Deli Crt. (2 t/m. 6/5), De Sum. Post (4/5, 4de bl. „Br. uit Br.-Indië", van Aneta's corr.) en de Java-Bode (28/4, 2de bl. „De communist Noullens in de gevangenis" in Shanghai; 3/5 „Engeland en Br.-Indië").

De Roode 1 Mei-dag viering te Batavia.

Op den 1sten Mei j.l. hield de Ind. S. D. P. afd. Batavia een openbare vergadering ter viering van den internationalen 1 Mei-dag (Java-Bode, 2/5). De heer Dahler gaf als voorzitter, het woord aan den heer Koeshardjono, die een verklaring gaf, waarom hij als Inheemsche zich had aangesloten bij de I. S. D. P. Hij was er van overtuigd, dat een lidmaatschap van een partij, die volkomen internationaal is georiënteerd, veel voordeelen heeft, o.a. voor de vakbeweging, in welk verband hij de komst van de N. V. V.-delegatie in 1931 memoreerde en den wensch uitsprak, dat het contact met de heeren Kupers c.s. gunstige gevolgen zou afwerpen. Verder gaande, hoopte hij, dat de Inheemsche nationalistten zich de gebeurtenissen in de Philippijnen ten volle zullen realiseren. De I. S. D. P. moet iedere imperialistische politiek afkeuren, o.a. die van Japan ten aanzien van China. Vervolgens stelde de heer De Dreu, lid van den Volksraad, de betekenis van 1 Mei in het licht. Hij releveerde o.m. de heersche malaise en betreunde den omzwaai van Ramsay MacDonald, die het standpunt van Labour ter zijde schoof en een Nationale Regeering in combinatie met de Conservatieven vormde. In Duitschland treedt het fascisme sterk op den voorgrond. Wat het Paaschcongres van de S. D. A. P. in Holland betreft, zal de afscheiding der Onafhankelijken de partij ten goede komen; zij brengt zuiverheid in de gelederen. Uitvoerig betoogde spr. dat de afscheiding geen wijziging zal brengen in de verhouding tot de Indonesische nationale beweging en allerminst wordt daardoor het standpunt der I. S. D. P. veranderd. De verhouding tot de Indonesische nationalistten is en blijft zuiver; van vermindering van het bestaande contact is geen sprake. De I. S. D. P. erkent het recht van de Indonesische onafhankelijkheid. De actie der I. S. D. P. is gericht op de verzwakking van de koloniale verhoudingen. Volgens spr. heeft niemand het recht aan de I. S. D. P. onoprechtheid te verwijten. De I. S. D. P. erkent, dat bezuiniging noodzakelijk is, maar de wijze, waarop die wordt uitgevoerd, kan de I. S. D. P. niet aanvaarden. Ten slotte meende spr. de Indonesiërs te moeten waarschuwen tegen de a.s. Indianisatie. Daarna hield de heer Dahler een korte rede om de verdiensten

te memoreeren van twee leden, die afgetreden zijn, n. l. van den heer Middendorp en van mevrouw Van Gelderen, die naar Holland zouden vertrekken.

Wij verwijzen naar *De Loc.* (27/4, blz. 5 „De beteekenis van het uitreden der Malcontenten uit de S. D. A. P.“, E.).

Bezuiniging.

Jarenlang is aangedrongen op bevordering der doelmatigheid in organisatie en werkwijze van het Gouvernement. Zelfs toen reeds gegrepen werd naar zeer harde middelen, heeft men bij de centrale instanties verzuimd de bezuiniging te zoeken waar zij wel degelijk en zonder schade ware te vinden: in de vereenvoudiging en de verbetering van de ambtelijke organisatie. De verscherping van de crisis en de thans onvermijdelijke sterke versnelling van het tempo der bezuiniging zal daarin nu wel verandering brengen. Maar omtrent de vraag, of men daarbij een der ernstigste zaken, namelijk de formatie en de werkwijze op de centrale landshantoren genoegzaam stevig zal behandelen, kan *De Loc.* (23/4 „Bewijzen“) maar nauwelijks gerust zijn, na kennisname van de voorbeelden gegeven in het Orgaan der Ver. van Hoogere Ambtenaren, het „Soer. Hbl.“ en de „Java-Bode“.

Op de komende definitieve begrotingsvergadering zal blijken dat de uitgaven voor personeel, rente en aflossing f 346 miljoen bedragen; dat is al méér dan Indië thans aan „normale landsinkomsten“ ontvangt. Dan heeft men dus, wanneer men salarissen, pensioenen, rente en aflossing wil betalen, verder niets. Voor de honderden andere posten, nog gezwegen over eenige uitgave voor 's Lands ontwikkeling, blijft niets over; het kan dan ook niet langer een vraag zijn of men ook aan die „vaste posten“ verder moet komen. Nog steeds lijkt het onvermijdelijk, daarvan de posten rente en aflossing uit te zonderen. Sommigen willen de aflossing vertragen. Maar men bedenke — waar schuwt *De Loc.* (23/4, blz. 5 „Gevolgen“) — dat, zoodra zelfs maar twijfel zou ontstaan aan de stelligheid der verklaringen, welke de Regeering terzake bij den aanvang des jaars heeft afgelegd, de toch reeds zoo geringe leeningsmogelijkheid geheel teloor zou gaan. En eerlang moet Indië leenen om de reeds nu bestaande overmaat van vlottende schuld te consolideeren. Verdere crisisheffingen kunnen hoogstens een verdere daling der landsinkomsten compenseeren; men zal dus verder wel moeten komen aan de genoemde „vaste posten“ en men zal ook wel moeten komen aan het bestaan van instellingen, die algemeen als nuttig en goed erkend worden en waarvan het verdwijnen zeer zou worden betreurd.

Wanneer men het gansche gebied der Indische productie overziet, valt vrijwel nergens nog iets aan te wijzen dat met eenige behoorlijke winst verkocht wordt; vele groote en belangrijke producten kunnen zelfs in het geheel niet verkocht worden. Hiernaast is de toestand van 's Lands schatkist zorgelijk. Uit dit alles kan eenigerlei uitweg niet komen, zoolang in Europa en Amerika het herstel niet is ingetreden. De groote middelen, waarmee de Regeering zal moeten komen, kunnen echter hoogstens den financieelen toestand des Lands verbeteren; in de economische situatie valt, wat de hoofdzaken betreft, niets te veranderen. Het zal waarlijk „groot crisisbeleid“ moeten zijn, dat in de financieele positie des Lands verbetering kan brengen. Er is intusschen — n. h. i. van *De Loc.* (29/4, blz. 21 „Keerzijde“) — een keerzijde. De Inlandsche bevolking, in haar geheel beschouwd, ondervindt de gevolgen van de wereldcrisis minder zwaar dan de massa in vrijwel ieder ander land, zoolang in het veelbenijdte Westen als in het Oosten. Deze bevolking ziet inderdaad haar levensniveau verlaagd, maar zij heeft: voedsel, kleding en huisvesting; haar overwegend agrarisch karakter heeft een snelle en volkomen aanpassing mogelijk gemaakt. Dit toont in de eenzijdige structuur der samenleving een kracht, welke ons thans te stade komt. De welvaartszorg der Overheid zal daarom nu en in de toekomst er aller eerst op gericht moeten zijn de Inlandsche bevolking te steunen door bevordering, differentiatie en opvoering van de productie van voedselgewassen.

Men leze in dit verband: *De Loc.* (26/4, blz. 17 „Papier“; 28/4, blz. 17 „Premies-opium“; blz. 21 „De kaspositie van Indië“; blz. 22 „Verloven“; „Geldverspilling“), het *Bat. Nwsbl.* (29/4 „Salarisherziening“, R.), de *Java-Bode* (29/4 „De zorgen van het gezin“), het *Soer. Hbl.* (26 en 27/4, 4de bl. „Indianisatie en de salarissen der Inl. ambtenaren“, *Particulier*; 28 en 29/4, 2de bl. „Herziening der rechtspleging“), de *Deli Crt.* (2/5 „Verkwisting in crisistijd“; 4de bl. „De promotie der hulpgezaghebbers“; 3/5 „Bezuinigingsmaatregelen bij den P. T. T.“; 2de bl. „De Indianisatie“, *Markus*;

Met September begint de nieuwe cursus aan de

15102

Zeevaartschool op Schiermonnikoog.
Meerdere jongelui uit Indië studeeren bij ons. — Vraagt nadere inlichtingen.

NEUTRALE SCHOOLVEREENIGING „SWEELINCKSCHOOI“

1ste SWEELINCKSTRAAT 22-24 - DEN HAAG

6 jaar L.O. met Fransch en Handenarbeid. Opleiding voor H. B. S. enz.

4 jaar U. L. O.

Opleiding Diploma A. en B.

De Directrice: Y. O. M. BRANDENBURG,
Leerares Paedagogiek M. O. A en B.

5546

6/5, 2de bl. „De Swadeshi-beweging“) en *De Sum. Post* (2/5 „Bezuiniging bij het Onderwijs“, prof. Schrieke).

De rubbercultuur.

De *Deli Crt.* (4/5 „De rubbercultuur“) vestigt de aandacht op een artikel dat Dr. P. J. S. Cramer schreef in het „Vakblad voor Biologen“ over de rubbercultuur in Britsch Malaya. De Overwal verkeert inderdaad in veel gunstiger omstandigheden dan men denkt; de mogelijkheden tot drukking van den kostprijs zijn er groter dan ter S. O. K. Kostprijzen van 5½ en 6 cent als daar mogelijk zijn, zijn onmogelijk te bereiken op Sumatra. Met groote activiteit heeft het proefstation te Kuala Lumpur het oculatieprobleem aangepakt, zoodra de verbetering door zaadselectie. Twee dingen troffen de *Deli Crt.* In de eerste plaats de veel grotere eenheid, welke het werk in de Straits, in vergelijking met dat in Ned-Indië kenmerkt. Dit ligt aan geografische factoren; ongetwijfeld is het een groot voordeel voor de Straits. In de tweede plaats de beschikking over een eigen proefonderneming, die in Ned-Indië ontbreekt. Zij ligt 25 K.M. van Kuala Lumpur en is 820 H.A. groot; hiervan zijn 390 H.A. geopend en 293 H.A. beplant. Onder de veldproeven zijn te vermelden een proef met verschillende plantverbanden, een proef met catchcrops (koffie, cassave en ananassen); proeven over grondbewerking en over verschillende systemen van behandeling van den bodem om ziekte te bestrijden. Verder beslaan vermeerderingsbedden, waar de gewone en allerlei nieuwe klonen vermeerderd worden voor distributie aan ondernemingen, een belangrijke plaats; de collectie omvat thans rond 50 klonen. Ook aan groene bemesters wordt aandacht geschonken. De Ned-Indische proefstations hebben eveneens proeftuinen, maar van heel wat bescheidener omvang; zij kunnen dan ook zeker niet programma's voor het werk uitvoeren als op Semgei Buloh mogelijk zijn. Dit is een punt, waarmee de Straits sterk in het voordeel zijn boven Ned-Indië. Niet alleen dat een proefonderneming beter gelegenheid geeft proeven door te zetten met werkwijzen en over problemen, die hun oplossing moeten vinden in het veld en niet in het laboratorium; maar vooral ook omdat juist de dagelijkse aanraking met een eigen bedrijf, als een onderneming werkende, stimuleerend op den onderzoeker werkt, en in hem de lust ontwikkelt zich met de echte praktijkvraagstukken bezig te houden. Ned-Indië mag zeker bogen op een goed ingericht proefstationswezen. Dit moet echter niet er toe leiden, dat men de beteekenis ervan gaat overschatten en zich zelf „hors concours“ gaat wanen; in de Engelsche koloniën en althans in Britsch Malaya is men thans even goed met onderzoekers en hulpmiddelen uitgerust.

Het *Bat. Nwsbl.* (29/4) plaatste het verslag van een persgesprek met Mr. G. H. C. Hart, den voorzitter van het Alg. Landbouw-Syndicaat. De Europeesche rubbercultuur is z. i. nog lang niet ten doode opgeschreven. Er zullen nog veel meer ondernemingen gesloten moeten worden dan thans reeds het geval is. Het gevaar van de Inlandsche rubbercultuur is niet zoo buitengewoon ernstig. Sumatra heeft weliswaar reusachtige rubberwouden, die, in exploitatie gebracht, de Europeesche cultuur zouden vernietigen, maar het zal wel altijd onmogelijk blijven, de wouden in tap te brengen. Dit is louter een kwestie van arbeidskrachten, maar een kwestie, die onoplosbaar is. Het is niet te verwachten dat de rubberprijs ooit weer zóó hoog zal stijgen, om loonen te betalen, die een grooten trek naar Sumatra zouden kunnen veroorzaken. Integendeel: de bevolkingsrubbercultuur is door gebrek aan werkvolk veeleer een familiecultuur geworden. Het verlenen van uitstel van canon en verpondingsbelasting aan noodlijdende Europeesche rubberondernemingen zou zeer in het belang der Europeesche rubbercultuur zijn. Een stijging, voldoende om den prijs weer op loonend niveau te brengen, zal in de toekomst zeker komen. Dit houdt ten nauwste verband met het einde van de wereldcrisis en met nieuwe toepassingsmogelijkheden voor de rubber (rubberbestrating en zoolcrèpe o.a.). Is men er in geslaagd slip-vrij zoolcrèpe te fabriceren, dan zal dit de situatie weer aanmerkelijk verbeteren. Cultuurzaken vinden wij behandeld in het *Soer. Hbl.* (25 en 26/4, 3de bl. „Het Chadbourne plan en de Java-suiker“; 21 en 28/4 „Cultuurbelangen“, Dr. v. H.; 28/4, 2de bl. „Rubber en bevolking“, ir. J. W. Birnie; „De Domeinverklaring“, 11 t/m. 15/4 en 18 t/m. 21/4, 4de bl. *Vhabinoi*) en *De Sum. Post* (6/5 „Spooktermen“).

De Indische „Kurörte“.

Het hoogland in Ned-Indië werd een belangrijk deel van ons koloniaal programma, o.a. door het drijven van cultures in de bergstreken en het stichten van vacantie-oorden. Oorspronkelijk zijn deze vacantie-oorden eenvoudig van opzet geweest; zij gaven den

logé's een dak boven het hoofd en een eenvoudigen maaltijd, en overigens was er de wondermooie natuur van Java's bergstreken. Tosari en Nongkodjadar werden aldus opgezet; het was ook de grondslag voor Garoet, en Hack's Radiumhotel op den Kamodjan is er nog een voorbeeld van. Rondom deze berghotels ontwikkelde zich een *tuinbouwbedrijf*. Thans leeft men in Indië veel en veel meer Europeesch dan vroeger; vooral levert de tafel tegenwoordig een keur van Europeesche gerechten. Dank zij het toenemende comfort zijn vele Hollanders thans blijvers in Indië geworden. De roep van dit Europeesche leven in de tropen ging verder en vele Engelschen uit de Straits hebben geprofiteerd van Garoet, Tosari en Brastagi, e. a. plaatsen. Ned-Indië bood hun op dit punt iets, dat het eigen land niet had en men maakte er dankbaar gebruik van. Het couteuse van het verblijf in Java's berghotels heeft zijn invloed doen gelden; toen de tijden slechter werden, werd het bezoek minder. De Engelschen gaan thans in de Straits zoeken wat zij in Ned-Indië niet meer betalen kunnen. Men heeft aldaar het oog laten vallen op de z.g. *Cameron Highlands* (maximum hoogte 5500 voet); reeds vroeger lieten enkele bevoorrechten in dat bergland bungalows bouwen. Waar de plannen in de Straits nog grootendeels in het stadium van discussie zijn, meent de *Java-Bode* (3/5) dat het nog tijd is om iets te doen om het bedreigde monopolie van Ned-Indië te beschermen. Een ingrijpende wijziging in de prijzenpolitiek is noodzakelijk! Men wachte niet tot het te laat is. Te meer niet, omdat met de toeristenbelangen ook de opkomende belangen samenhangen van den export van versche groenten en vruchten van Java.

De *Java-Bode* vertelt van „De Inl. visscherij bij Batavia“ en „Industrieën van Indië“ (27/4), het *Soer. Hbl.* van „De Molukken“ (27 en 29/4), *De Loc.* van „Criminaliteit bij de Badoeis in Bantam“ (23/4, blz. 6) en „De restauratie der Prambanan tempels“ (blz. 6).

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers.

Onmacht.

Het ondervolgende artikel is overgenomen uit *Timboel* (Alg. periodiek voor Indonesië) van April:

Hoe dieper de nood der wereldcrisis in de geheele Indische maatschappij dringt, des te duidelijker demonstreert zich het onvermogen van den Nederlandsch-Indischen regeeringstractor om het volk op te trekken uit den vloed waarin het meer en meer dreigt te verzinken en het op vasten grond te brengen. Steeds meer krijgt men den indruk dat de bestuurders van den tractor den weg naar den vasten begaen grond bijster zijn en wreekt zich nu het feit dat de machine zelf zoo zwaar en onbeholpen is dat zij zich slechts op een harten geplaveiden weg kan voortbewegen. In plaats van het volk uit het moeras op te trekken, zakt de machine door haar logheid er zelve dieper en dieper in weg, de massa mee naar beneden sleurend. Het helpt niet veel, of de bestuurders haar zwaarte trachten te verminderen door op allerlei plaatsen van de talloze radertjes een paar los te schroeven en enkele der noodigste onderdeelen weg te werpen.

Het eenige gevolg is dat de machine steeds onbruikbaar wordt: straks, als de zondvloed weggeëbd is, zal zij zelfs niet meer in staat zijn den best geastfalterden weg te berijden....

Het vastloopen der staatsmachine demonstreerde zich toen men het noodig oordeelde twee commissies, één voor de financiën, de z. g. begrotingscommissie en één voor de economie, de economische commissie, in te stellen, doch de dreiging begon toen alras bleek dat de leiding niet in staat bleek den tractor over den weg te krijgen. Toen kwam onder de bestuurders niet alleen verschil van meening over de vraag hoe de machine uit het moeras te redden, maar ook over de leiding zelf ontstond verschil van meening. Erger nog: deze twist onder de leiders werd naar buiten gedragen, het publiek werd er in betrokken en het vertrouwen in deze tractorleiders smolt als sneeuw voor de zon weg. Ten slotte bestookten de leiders elkaar zoo, dat een deel den tractor verliet. Zoo bleven in de financieele commissie juist zij als leiders behouden die van de machine het minst verstand hadden.

Wij willen hiermede zeggen dat met het uitreden van de heeren Wellenstein en Meijer Ranneft, juist de Indische specialiteiten verloren gingen. Behouden bleven zij die op zich zelf zeer kundig, doch eenzijdig Nederlandsch georiënteerd zijn. De tractor zit in het moeras en komt er, dank zij de gevolgde verkeerde route, niet meer uit.

Der begrotingscommissie ontbreekt het niet aan mannen met kennis van financieele zaken. Haar voorzitter, de heer Bodenhausen, had in Holland een goede reputatie als belastinggaarder, de huidige directeur

van de Javasche Bank staat als een bekwaam financier bekend en wat aangaat den „dritten im Bunde“, den nieuwen directeur van Financiën, over diens kwaliteiten als financier kan voorloopig niemand oordeelen. Maar wat hen allen te zamen vereent, is dat zij vreemd staan tegenover Indonesië en de Inheemsche samenleving. Is het wonder dat deze heeren slechts met het potlood werken... en een slag in de lucht doen?

Wij vonden het noodzakelijk dat de voorzitter van den Volksraad in geen commissie zitting neemt, den Volksraad niet bindt nog voor zij aan de beraadslagingen toekomt. Wij erkennen de groote kennis van Indische en economische zaken die hij bezit. Desniettemin achten wij, zoolang hij Volksraadsvoorzitter is, zijn uitreden uit de begrotingscommissie gewenscht, doch hadden hem gaarne door iemand met meer praktische kennis van de Indische maatschappij vervangen gezien, dan door den, ons overigens sympathieken, directeur van Justitie; met het verdwijnen van den heer Wellenstein naar de Buitengewesten hebben beide commissies ten slotte den laatsten man verloren die door kennis en bekwaamheid, over Indonesië niet alleen van achter de schrijftafel, maar ook van uit de praktijk des levens kan oordeelen. Bij ons rees voor kort de vraag hoe het mogelijk was dat de Regeering, over hem beschikkend, een ander minder bekwaam en daarbij geheel buiten het Indische leven staanden man tot directeur van Financiën benoemde! Dit alles is te gevaarlijker nu in dezen benarden tijd op den Buitenzorgschen troon een bedachtzaam en welwillend, maar aan Indonesië totaal vreemde bestuurder zetelt. Dat moet zich wreken en wrekt zich reeds. Werkelijke leiding gaat er van de Regeering niet uit, hetgeen niet te verwonderen valt. Intusschen raakt de regeeringstractor steeds verder in het moeras.

Ook de economische commissie, hoezeer eveneens uit op zichzelf bekwame en kundige mannen samengesteld, heeft tot dusver voor de Indonesische bevolking weinig voordeel gebracht. Wel hebben wij sterk den indruk dat voor de Europeesche bedrijven vele, vooral financieele, faciliteiten bepleit en verkregen worden, terwijl daarentegen het economische moeras waarin de Indonesische bevolking hoe langer hoe dieper zinkt, met toekomstplannen wordt opgelempd. Wij hebben in de speciale kennis en de goede bedoelingen van de leiders dezer commissie het volste vertrouwen, doch vreezen dat zij misschien door de Regeering en het Europeesch bedrijf dusdanig in beslag worden genomen, dat de volksbelangen niet tot hun recht kunnen komen!

Wij spreken dit laatste vermoeden uit, omdat deze commissie reeds maanden werkt en over haar werk immer de stilte der Bureaucratie heerscht. Er wordt niets aan de buitenwereld meegedeeld, dat ook maar een enkelen lichtstraal brengt in de duisternis der slechte tijden. De Indonesische Volksraadsfractie neme het initiatief om deze commissie tot publiciteit en tot programmatische uiteenzetting harer voornemens te bewegen. De tractor moet, met krachtige pogingen, door en uit het moeras op veilige wegen worden gevoerd. Voor commissoriale overwegingen is het thans de tijd niet, de nood naar openlijke daden is te groot!

Nationale urgentie-eischen.

Ook het volgende artikel is uit *Timboel* bovengenoemd:

De Nationale beweging leidt aan bloedarmoede. Na het laatste Indonesia Raja-congres is bijna geen teken van leven meer te bespeuren, terwijl de bevolkingsnooden met den dag toenemen. Kleine persoonlijke gevoeligheden houden de leiders uitéén. Tweedracht blijft er bij de uiterst-radicalen groepen, ondanks het pogen van een man als Soekarno om de eenheid te bewerkstelligen. Het zijn persoonlijke gevoeligheden en kleine principieele bisbilles die verhinderen den ernst van het oogeblik te vatten.

Laten de leiders 'der onderscheidene partijgroepen toch de handen ineens slaan, want het is de tijd voor het binnenhalen van de padi. Elders in Oost-Azië is roering en leven. In Hindoestan wordt de machtige leer van: „wedersta den booze niet“ in praktijk gebracht, in China heeft een eenheidsfalanx den vreemden indringer tegengehouden; zoo redde men het nationale prestige.

Hier ligt de nationale-sawah verlaten. Wij verwijten niemand iets; wij doen een beroep op de coöperators om in deze tijden, nu de Indonesische bevolking als een stiefkind behandeld wordt, zich niet met mooie leuzen laten afschepen.

De coöperators dienen een plan van economische reconstructie op te stellen en der Regeering voor te leggen. Laten de niet-samenwerkers hunne actie door heel het land voeren, opdat de zelfwerkzaamheid der

bevolking meer en meer aangemoedigd wordt, opdat het einde der nationale onderwerpenheid in zicht komt. Op onderwijsgedebied wordt door de Regeering onder allerlei namen en leuzen steeds meer gesloopt. Laten de mannen van het nationaal onderwijs het antwoord hierop geven door de „wilde“ scholen in de plaats van het openbaar onderwijs te stellen. De swadesji-beweging heeft thans een goede kans; de wereldcrisis voert ons volk weer tot voorziening in eigen behoeften, bij geen tani mag de weefstoel ontbreken.

De politieke agitatie kan thans terrein winnen, de nadeelen van het imperialisme blijken zonneklaar aan iedereen. Thans kan men zonder geleerde theoretische vertoogen, aan de hand van de erbarmelijke praktijk in het dagelijksch leven den slechten invloed aanwijzen van het Westersch Europeesch bedrijf op de inheemsche samenleving; waar zijn de leiders die dat der bevolking kon doen?

Laat vooral de P. P. P. K. I. leiding geven en de samenwerking der nationale partijen bewerkstelligen, want daartoe dringt de tijd en wij weten dat de voor mannen der beweging bereid staan. Wij vreezen anders met grooten vreeze, dat de bevolking op eigen gelegenheid tot ontijdige en ongewenschte actie zal overgaan. De handen inéén, het intellect voorop.

Het woord is thans aan de Madjelis Pertimbangan der P. P. P. K. I.

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht.

De Redacties van tijdschriften, welke in deze rubriek worden opgenomen, worden uitgenoodigd de bladen rechtstreeks te zenden aan den redacteur van deze rubriek, v. Beverningkstraat 23, 's Gravenhage. Hetzelfde geldt voor uitgevers, die hun boeken in dit overzicht wenschen vermeld te zien.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië

No. 44 van 30 April: Uit den ouden Syndicaats-tijd. II (efficiency). — Ondernemings- en bevolkingsrubber. (De strijd om de hegemonie, naar aanleiding van een beschouwing van den bekenden Dunlop-voorman, den heer Arcoli in het Bulletin van de Rubber Growers' Association). — Het stopzetten van den tap op rubberondernemingen (eind Februari op 333 ondernemingen op een oppervlakte van 46.541 H.A. of ruim 12 pct. van het totaal tapbare oppervlak op einde December.

De Haagsche Dameskroniek

28 Mei, no. 38: Wat wij beleven op Curaçao, door Winnie. (Een aardige schets over het leven in de petroleumstad en beschrijving van het eiland langs de Zuidkust gaande).

De Economist

Meinummer: Indische Kroniek, door dr. W. M. F. Mansfelt (die een overzicht geeft van de crisis-situatie in Indië).

Bovendien, zegt schrijver, heeft de noodgedwongen bezuiniging tengevolge een vermindering van den omvang van de werkgelegenheid voor Nederlandsche jongelieden en een vermindering ook van de condities, waarop deze tewerkstelling in de overzeesche gebieden van het rijk kan plaats hebben.

Voor de Landsfinanciën heeft de crisis geleid tot het inzicht, dat het onvermijdelijk is het geheele overheidsapparaat in te stellen op een lager niveau. Dit zal zich uiteten in afbraak of stopzetting van verschillende takken van overheidsbemoeding en in vermindering van de personeelsformaties en de salarissen. Het evenwicht tusschen inkomsten en uitgaven zal echter eerst na jaren bereikt worden en intusschen kan het niet anders of de toestand moet leiden tot een aanzienlijke schuldvermeerdering voor Ned. Indië.

Het gevoelen is algemeen, dat het ergste nog komen moet, tenzij het jaar 1932 uitkomst brengt.)

Europeesch Export Extract

Mei: De Nederlandsche Basalt-Maatschappij in N.O.I., door A. Sr. (De vestiging dezer maatschappij is in Indië thans een feit geworden.) — De Nederlandsche Industrieën en Nederlandsch Oost-Indië, door A. Sr. (De vestiging van een Nederlandsche aardewerk- en glasindustrie in Indië wordt bepleit. Japan dreigt ons te verdringen op onzen eigen grond. Men handele spoedig. De materialen zijn er, de noodige werkkrachten zijn overvloedig aanwezig, en de mentaliteit van de mannelijke en vrouwelijke inlanders is als het ware ingeschoten op den te verrichten arbeid. De loonen zijn van dien aard, dat Japan, wat dat betreft, in het nadeel komt, terwijl wij voor de Indische markt, die van voldoende beteekenis is, vrij zijn van invoerrechten, hetgeen een groot voordeel is). — Het Koninklijk Koloniaal Instituut (de opvoeding van een beschaafd Nederlander zal niet voltooid geacht mogen worden, zoolang hij het Koloniaal Instituut niet eenige malen heeft bezocht).

Indisch Bouwkundig Tijdschrift

No. 8 van 29 April: Het post- en telegraafkantoor te Meester Cornelis, door ir. J. van Gendt. (Uit de Waterstaats-Ingénieur, no. 3. Met drie afbeel-

dingen en platten grond). — De autonome regentschappen en de pasars, door Moch. Enoch.

De Indische Culturen (Teysmannia)

No. 9 van 1 Mei: Bereiding van Tahoe volgens primitieve wijze, door v. E. (Gebruik wordt gemaakt van de Witte Kedele soort.) — Plukrecht. (Naar aanleiding van een circulaire van de regeering aan de gouverneurs van Java.) — Het bestrijden der muskieten van uit de vliegmaschine, door J. C. Th. Uphof. (Proeven in Louisiana.) — Suikertermijnmarkt, door S. C. Moet.

Indisch Militair Tijdschrift

No. 4: Bestrijding van pantserauto's en vechtwagens, door E. A. Steinmetz (deze zijn in het Indische leger nog niet in gebruik.) — Mitrailleurwapening van vliegtuigen, door E. J. Roelofs. — Patrouilles te water, door F. Mollinger (vervolg). — Mais als voedingsmiddel voor mensch en dier, door J. J. van Dam. (bij isolatie van Java is mais het belangrijkste voedingsmiddel, dat Java, na rijst, in groote hoeveelheden produceert en binnen 3 à 4 maanden in nog grooter hoeveelheden kan leveren. Het invoeren in de militaire rantsoenen is bovendien een bezuiniging.) — De dienstneming voor het Indisch leger in Nederland, door A. J. L. de Groot en dr. H. J. H. van Lienden. — Het aanvallend gevecht der sectie infanterie, door C. C.

De Indische Post

No. 19 van 7 Mei: In Onze Meening bespreekt Z. de Ned.-Ind. Radio Omroep Maatschappij — de NIROM — die na drie jaren niet geslaagd is Indië te brengen wat zij had beloofd. — De leetuur der bevolking, door Z. (die antwoord geeft op de vraag, wat het ontwikkelde deel der bevolking leest. Uit gegevens van het bureau voor de Volkslectuur blijkt, dat de Inlandsche maatschappij in den laatsten tijd bijzondere aandacht schenkt aan zaken, welke haar welvaart betreffen. Er is een streven naar meer ontwikkeling, vooral op het gebied van het praktische leven.) — Geen rubberrestrictie. Wat nu? door Burger. — Uit de oude Sultansstad. Het ontstaan van de Zelfbesturen in Jogjakarta, Tjoenkrah Boebrah. Door oneenigheid uiteengevallen. III. — Op en om de aloon-aloon, II, door W. v. d. P.—V.

Landbouw

Tijdschrift der Vereniging van Landbouwconsulenten in N.-I. No. 10, April: Het Wadockstelsel en zijn waarde voor den landbouw, door J. Th. Metzelaar. — Selectie van onderstammen uit zaai-zels van Japansche citroen en van citronella (rough lemon), door dr. H. J. Toxopeus.

Landbouw en Veeveelt

No. 20 van 30 April: Fruitteelt, door J. J. Ochse. (De ontwikkeling van den handel in vruchten gedurende de laatste jaren, doen een nadere bestudeering van vervoermogelijkheden ten volle motiveren.) — De nieuwje orchideeën-rubriek, door P. W. M. Dakkus (die deze rubriek weer op zich zal nemen.)

Mededeelingen van den dienst der Volksgezondheid in Ned.-Indië

Jrg. XXI, no. 1: The raising of the Rate of Filtration through a slow Sand Filter, door dr. Sardjito en W. A. L. Bakhoven. (Vertaald door dr. A. H. Hamilton.) — Onderzoekingen over het kiemvrij maken van water met behulp van Seitz-filter, door dr. J. K. Baars en ir. Wilhelmina M. A. Lecluse-Asselbergs. — Rapport over een onderzoek naar het voorkomen van tuberculose op het eiland Amboina. — van 26 Januari tot 10 Mei 1931, door dr. J. Lodder. (Met een kaart). — De Lepra te Ambon, door dr. J. Lodder. — Enkele waarnemingen omtrent den groei van het beenderenstelsel en omtrent de geslachtsrijpheid van Javaansche meisjes, door dr. H. Müller. — The anti-neuritic Vitamin Content of boiled Milk, door J. P. Spruyt en W. F. Donath.

Mededeelingen van de Handelsvereniging te Medan

No. 8 van 30 April: De automobiel-invoer van Sumatra's Oostkust. (Teruggelopen van f 4.096.023 in 1930 tot f 2.470.896 in 1931 of van 1478 tot 705 stuks).

De Natuur

Afl. 5 van Mei: Termitoxeniidae, door dr. C. J. H. Franssen. (Dat zijn kleine vleugellooze vliegjes, welke leven in de nesten van sommige termietensoorten. Door deze innige samenleving hebben leeken ze niet meer als zoodanig herkent, ze hebben hun oorspronkelijke vliegenkenmerken zoozeer verloren, dat leeken en zelfs ervaren entomologen ze niet dadelijk thuis kunnen brengen, want bij de ontdekking in 1898 in Natal, meende Haviland met kortschildkevertjes te doen te hebben. Deze soort is het eerst beschreven door Wassmann in 1900 naar materiaal van Zuid-Afrika en Britsch-Indië. Tot nu toe worden 9 geslachten met 21 soorten onderscheiden). — Over de oeverflora van Prapat in het Tobameer, door Alb. Frey-Wyssling. — Sociale verhoudingen in de dierenwereld, door J. Olivier.

VEREENIGDE OCTROOIBUREAUX
BEËDIGDE OCTROOIBEZORGERS
H. J. KOOY - Ir. H. J. J. WEURMAN
BEZUIDENHOUT 69 'S-GRAVENHAGE
TELEFOON 772080 772081 772082
AANVRAGEN VAN OCTROOIEEN VOOR UITVINDINGEN EN DEPONEEREN VAN HANDELS- EN FABRIEKSMERKEN IN ALLE LANDEN. 5044

Loeb's Jubileum

1882-1932

KLEEDING EN MEUBILEERING
OPTERMIJNBETALINGBIJ ELKEN AANKOOP VANAF FL. 50.— EEN *Jubileum's
Geschenk***NOORDEINDE 107-109**

W. J. STOKVIS

Kon. Fabriek van Metaalwerken 5370

Heerengracht 9 - Den Haag

SANITAIR
VERLICHTING
VERWARMING

Grootste sortering — Laagste prijzen

Ch. F. RIJKEN & Co.

Pianofabrikanten 5373

NOORDEINDE 154, DEN HAAG

Hofleveranciers Telefoon 112523 - Giro No. 31010

MEERPOEL

heeft méér keus

PRINS HENDRIKSTR. 153. TEL. 334853
FILIALEN: HEERENGRACHT 44 a. Tel. 114173
COPERNICUSSTRAAT 123. HOEK BEEK. TEL. 333128

5382

HULPDIENST STICHTING CONTRÔLEWONINGEN

Tel. 118436. Kantoor Zomerweg. Giro 138412.

Speciaal ingericht voor het schoonmaken van Huizen, Gebouwen. Dienst verhuizingen en transport door geheel Europa. — Inlichtingen ook:

Bijkantoor: LAAN VAN MEERDERVOORT 338.

— Telefoon 392179 — 5391

A. M. v. EMBDEN & Co.

SPUI 24 - DEN HAAG

IJZERWAREN
GEREEDSCHAPSKISTEN
EMAILLE GOEDEREN

5374

Haagsche Verwarmings Industrie N.V.

Laan van Meerdervoort 508 - Telef. 392469

5373

CENTRALE VERWARMING
GASINSTALLATIE EN OLIESTOOKINRICHTING

Uw adres voor:

Edison-, Crystalphone-
en Philips-

Apparaten en Luidsprekers

Kunstzaal Edison

's-Gravenhage, Plaats 24. Tel. 115765.

5378

GEMEUBILEERDE WONINGEN

Heerenhuizen	huurprijs f175.— tot f185.— p. m.
Dubbele Bovenhuizen	" f135.— tot f140.— p. m.
Benedenwoningen	" f115.— per maand
Etagewoningen	" f80.— tot f100.— p. m.

alles compleet gemeubileerd en direct te betrekken.
De beste aanbevelingen uit alle kringen. 5010N.V. v/h CORSMIT, BROSSOIS & Co.
's-Gravenhage - Korte Houtstraat 14E - Tel. 113229DE PRIJS VAN =
WELLNER-ZILVER
IS VERLAAGDJ. v. WILLIGEN & ZONEN
JUWELIERS — DEN HAAG
HOEK PIET HEIN—
ZOUTMANSTRAAT

5371

Voor verzending, opslag en emballeeren
Uwer bagage, wende men zich tot —Fa Boelhouwer, Kruijswijk & Balhuizen
Fijnjekade 25—35, Den Haag. Tel. 112190.Tevens Motorboot- en Autosneldiensten naar en
van Noord-Holland, Utrecht, Groningen, Friesland,
Drente, Overijssel en Gelderland. 5386

Nieuwste Huiskino

5016 ook in huur

Afwerken van films

N.V. Focusa Fotax

Alleen Wagenstraat 60-62

TH. P. SCHRIJVER

Loodgieter, Zinkwerker en Metselaar
Houtmarkt 38-39 — Den Haag

Telefoon 117860 — Giro 152874

Aanleg voor Gas- en Waterleiding. Plaatsen van
Baden, Geysers, Sanitaire Closets, Fonteynen en
Electrische Geleidingen. 5017

Dit zijn Uwe adressen!!!

Nederlandsch-Indië Oud en Nieuw

Afl. 2 van Juni: Siameesche architectuur, door L. D. Petit. (een met talrijke afbeeldingen verlicht belangwekkend artikel.) — Heeft er te Palembang een door de eigen bevolking uitgeoefende batik-kunst bestaan?, door B. M. Goslings. (Dit artikel verscheen in het Kol. Weekblad van 6 Februari 1930. Thans is de schrijver in het bezit geraakt van de foto's der besproken batiks uit het Frankfortsche museum, welke worden weergegeven).

Onze Stem

No. 18 van 29 April: Bezuiniging op Mulo-
onderwijs. — Onderzoek naar de werking van het
Kinderrecht in Ned.-Indië. — Natuurbescherming
(in Ned.-Indië.)

Pharmaceutisch Tijdschrift voor Ned.-Indië

No 5 van 1 Mei: Fotografeeren met infra-roode
stralen, door M. Duyster. — De reactie van Tsien
Yung Tsu in de praktijk, door P. Sorgdrager. —
Jaarverslag over 1931 van het scheikundig labo-
ratorium te Bandoeng, door J. J. A. van Winsen.

De Rijkseenheid

No. 35 van 1 Juni: Suriname. Uit 's Lands Ver-
gaderzaal, door §§. — De economische toestand van
Suriname in 1931, door R. — Gewapende Politie
en Handel, door dr. R. Broersma (op Nieuw Guinee).

De Stuw

1 Mei no. 9: Voor de afbraak. (Een opsomming
van een reeks bezuinigingen.) — Na het congres
van de V.H.A.B.I.N.O.I., door Logemann. (Naar
aanleiding van het prae-advies van den heer J.
W. Gonggryp).

Tijdschrift voor geschiedenis.

Afl. 2: De kwestie: „Wie was Exquemelin?“ vol-
ledig opgelost, door L. C. Vryman. (Deze kwestie
is al twee en een halve eeuw oud. Verschillende
schrijvers hebben beproefd uit te vorschen, wie hij
was en allerlei zonderlinge fantasieën hebben daarbij

een rol gespeeld. Wat is eigenlijk het geval? In
1708 verscheen er een boekje: De Beschryvinge
van het magtig Koninkryk Kinke—Kemes, zijnde
een groot, en veele kleindere eilanden daaraan
horende, makende te zamen een gedeelte van het
onbekende Zuidland, te Amsterdam by Nic. Jansz.
van Hoorn. Dit boek dat 11 jaren voor Defoe's
Robinson Cruoë verscheen, wordt gehouden voor
het prototype daarvan. Daaraan wijde dr. G. J.
Hoogewerff te Rome een artikel o.a. in Onze Eeuw
1909 (blz. 361—412). Ook wijde hij er twee feuil-
letons aan in de N. Rott. Courant van 31 Maart
1929 Ocht. A en 14 April 1929 Ochtbl. D. Eveneens
S. P. l'Honoré Naber in Onze Eeuw van 1909 en
1910. Een Amerikaan, Lucius L. Hubbard, geolo-
gist te Houghton, noemde in 1921 in zijn werk
Sjouke Gabbes, a Dutch source for Robinson Croesoë,
dit boek, een imitatie van Smeeks' werk. Ten-
slotte wijzen wij op het artikel van F. E. baron
Mulert in Onze Eeuw van 1910. blz. 296 vlg. Dit
ter inleiding van het volgende. In 1678 verscheen
er een eerste, in 1700 een 2de, in 1709 een 3de
druk van De Amerikaansche Zeeroovers, behel-
zende eene pertinente en waerachtige Beschryving
van alle de voornaemste Roveryen en onmenschelyke
wreedheden... verdeelt in drie deelen... beschre-
ven door A. O. Exquemelin, dat in verschillende
talen van Europa werd overgebracht. Baron Mulert
— de schrijver van De reis van Mr. Jacob Rogge-
veen (1721—1722). Ter ontdekking van het Zuid-
land. Linschoten Vereeniging 1911 — en dr. Hooge-
werff, hebben beweerd, totvandaag, dat Smeeks en
Exquemelin een en dezelfde persoon waren met om-
draaiing van letters, waarbij de heer Mulert — zoo-
als wij ons herinneren — in de vergadering van de
Linschoten Vereeniging van 1917 nog enkele fan-
tasieën voegde. Dr. Hoogewerff bevestigde dat ver-
moeden nogmaals in een artikel in de N.R.C. van
23 Mei 1931, Avondbl. B. en opnieuw in een
artikel in het Tijdschrift voor Geschiedenis, waarin
de oplossing van den heer Vryman bovengenoemd
eveneens voorkomt. Maar nu komt de klap op de

vuurpijl, daar Vryman het geluk heeft gehad, de
werkelijke Exquemelin terug te vinden in het gilde-
boek der chirurgyns in het Gemeentearchief te Am-
sterdam, waar hij vermeld wordt van Honfleur te
komen en zijn examen op 26 Oct. 1679 laatste te
hebben afgelegd. Maar ook vindt hij Hendrik Smeeks
van Oldenzeel in hetzelfde register op 10 Juni
1666. Beide personen hebben bestaan en alle fanta-
sieën zijn den bodem ingeslagen. De Spaansche
vertaler Alonso de Buena Maison blijkt niet de in
1674 overleden chirurgyn Goethuys te zijn geweest,
maar Alphonsus de Bonne Maison, geboren te
Jaccha-Aragonensis, een in Amsterdam gestudeerd
hebbend en daar wonend Spaansch docter. De heer
Vryman heeft foto's van de archiefstukken doen
vervaardigen en onomstootelijk staat het nu vast,
dat de kwestie Smeeks—Exquemelin voorgoed de
wereld uit is. De foto's werden ons welwillend
afgestaan. Het doet des te wonderlijk aan, dat dr.
Hoogewerff, kennis nemend van Vrymans ontdek-
king, doch zijn artikel in hetzelfde tijdschrift heeft
willen doen plaatsn.

Ten slotte wijzen wij op een feuilleton in het
Vaderland van 15, 16, 18, 20, 21 en 23 Februari
1929: Een Hollandsche Robinson Croesoë.

Aan Vrymans gelukkige vondst is door de Pers,
tot onze verbazing, nog weinig aandacht besteed.)

Volkscredietwezen.

Maart: De Volkscredietinstellingen in de Buiten-
gewesten in het 4de kwartaal, door mr. Th. A.
Fruin. (I. De economische toestand. II. De Volks-
credietbanken en III. De dorpsbanken). — Waarop
bij de uitgifte van hypothecaire leeningen en crediet
gelet dient te worden, door mr. F. J. Muller. —
Credietovereenkomst en Zekerheidsstelling bij Mid-
denstandscrediet, door mr. Th. A. Fruin. — Be-
rekening der boete bij Volkscredietbanken, door A.
M. Schoevers. — Registers voor het inschrijven
van de akten van credietverband, door de Centrale
Kas. — Negende berichtgeving Bevolkingsrubber-
cultuur. (Zie Korte Berichten no. 8).

Suriname

Wij ontvingen „De Economische Toestand van Suriname in 1931”. Verslag uitgebracht door de Vereniging voor Handel en Nijverheid in Suriname.

Men krijgt uit dit voortreffelijke verslag een indruk van den bedroevenden economischen toestand in het land. „Het vorig jaar kon in dit verslag melding worden gemaakt van gunstige productie-cijfers ten aanzien van koffie, suiker en bauxiet, een kleine toeneming der goudproductie, zoo ook van de uitvoerwaarde van hout. Oppervlakkig zou men uit deze cijfers moeten concludeeren, dat 1930 een voorspoedig jaar was voor Suriname. In werkelijkheid was de toestand weinig minder dan précair.

Dit jaar is geen waarschuwing noodig tegen verkeerde gevolgtrekkingen. Achteruitgang wat betreft de productie van koffie, van cacao, van goud, van balata en van bauxiet en vooruitgang ten aanzien van de suiker- en rijstproductie. Maar deze „vooruitgang” wordt van twijfelachtige waarde als men weet, dat een der suikerondernemingen reeds besloot tot liquidatie, andere wankel staan, terwijl de overvloedige rijst oogst het grootste deel van het jaar niet voor loonende prijzen te realiseeren was.

Inderdaad is de toestand in menig opzicht zorgwekkend en zal veel beleid noodig zijn om zonder catastrofe de crisis door te komen. Wij noemen slechts enkele bedenkelijke symptomen: De uitvoerwaarde ging in een jaar tijds 2½ miljoen gulden achteruit. De opbrengst der koloniale middelen bleef bijna zeven ton beneden de raming. Op de Koloniale Postspaarbank werd meer geld gelicht dan ingebracht. De werkloosheid nam ongekende afmetingen aan. Suiker- en koffieondernemingen houden met groote moeite het hoofd boven water. De arbeidsmacht in het bauxietbedrijf is tot de helft ingekrompen. Het balatabedrijf, dat rechtstreeks jaarlijks eenige tonnen gouds voor de koloniale kas opbracht en voordeelen opleverde voor breede kringen der samenleving, is stopgezet. Het houtbedrijf heeft met groote moeilijkheden te kampen, die zijn toekomst in gevaar brengen.

Daarbij komen nog bijzondere moeilijkheden, die ontstaan wanneer in een tak van bedrijf, die te voren uitsluitend werkte voor plaatselijk verbruik, de productie zoodanig toeneemt, dat een overschot ontstaat voor uitvoer. Heeft men met veel moeite afzet naar buiten gevonden en ontstaat er eenige vraag naar een artikel, dan verhoogden de landbouwers vaak plotseling op onredelijke wijze hun prijzen, waardoor hetgeen met moeite werd opgebouwd, weder te niet wordt gedaan. Een voorbeeld daarvan levert de rijstcultuur. Allerwege wordt de noodzakelijkheid ingezien om te komen tot uitvoer van dit artikel. Dank zij de lage rijstprijzen gelukte het in het afgelopen jaar ongeveer drie duizend ton rijst uit te voeren. In de eerste maanden van 1932 nam deze uitvoer toe. Verschillende belangrijke orders werden ontvangen, doch konden plotseling niet worden uitgevoerd, doordien de rijstprijzen in Maart en April van f 6.75 in snel tempo stegen tot tien gulden per baal. Ontvangen orders uit het buitenland konden daardoor niet worden uitgevoerd”.....

De pogingen tot afzet van producten op Curaçao — waarvoor een gesubsidieerde sneldienst met schepen der Aluminum Line in het leven werd geroepen — hadden tot dusverre niet het gewenschte succes. Ten deele is dit te wijten aan den achteruitgang van Curaçao, ten deele verder aan de hooge vrachten (waarin onlangs eenige vermindering is gebracht), ten deele ook aan de koersdaling van het Engelsche pond en de Venezolaansche bolivar, die aan den uitvoer van Britsch West-Indië en Venezuela een voorsprong gaf. De Surinaamsche producten konden in vele gevallen de concurrentie niet het hoofd bieden. In den laatsten tijd bijv. konden belangrijke bestellingen van maïs niet uitgevoerd worden. Ten slotte wilde het toeval, dat het gewoonlijk zoo droge Curaçao, juist het afgelopen jaar een gunstigen regenval had, waardoor heel wat producten konden worden geteeld, die anders moeten worden ingevoerd. De totale verscheping bedroeg van Juli tot eind December 640 ton, waarvoor aan de afzenders werd uitbetaald f 60.000. De veertiendaagsche dienst wordt voorloopig voortgezet in de hoop op betere tijden.

De ongunstige constellatie in de kolonie kwam in allerlei richting tot uiting, in de eerste plaats in de opbrengst der koloniale geldmiddelen. De werkelijke ontvangsten hebben in 1931 f 679.380 minder opgebracht dan de raming was, terwijl zij in 1930 f 362.830 beneden de raming bleven. Vergeleken bij die in 1930 bleven de totale opbrengsten van 1931 f 455.707 ten achter.

De totale waarde der uitgevoerde goederen bedroeg voor 1931 f 6.017.885 tegen voor 1930 f 8.389.803.

De invoer bedroeg voor 1931 f 6.626.645 tegen f 9.188.476 voor 1930.

De koffieproductie daalde van 36503 balen in 1930, tot 27206 balen in 1931.

Wissel- In- en Verkoop
Credietbrieven
Telegrafische
Uitbetalingen

Hollandsche Bank voor West-Indië

AMSTERDAM. (C)

Kelzersgracht 255 — Telefoon 31290, 35290 en 36290

CURAÇAO

CARACAS

VENEZUELA

Belast zich met alle Bankzaken op West-Indië, Venezuela, Columbia en Midden-Amerika

5156

Incasseringen
Handelsinformaties
Rembours- en
Document-Credieten

De suikerproductie beliep 22.541 (18.819) ton. De goudproductie bedroeg ruim 143 kilogram, ongeveer vijf kilogram minder dan het jaar te voren. De belangstelling voor de goudindustrie is in de kolonie toegenomen.

De Surinaamsche Bauxiet Maatschappij verschepte over 1931 179107 tons bauxiet tegen 253866 tons over 1930.

De vooruitzichten voor 1932 zijn allesbehalve beemoedigend. Verwacht wordt dat de productie onder die van 1931 zal blijven.

Het Landbouw-Proefstation heeft het voornemen in den loop van 1932 de leiding te nemen bij nieuwe proeven tot verscheping van sinaasappelen. De inzameling, verpakking en verscheping zal geheel van gouvernementewege geschieden. De landbouwers krijgen een halve cent per vrucht, en indien er winst is, een nadere verrekening later. De Koninklijke Nederlandsche Stoomboot-Mij. heeft ook hier blijk gegeven van medewerking, door de vrucht per krat te verlagen van f 2.— tot f 1.50.

De oogst is zeer wisselvallig. Het meest sprekend voorbeeld daarvan levert de plantage Marienbosch, waar in 1931 gemiddeld 1700 vruchten per boom werden geplukt, terwijl de boomen dit jaar niet meer dan 12 vruchten dragen. Blijkbaar hebben het vorig jaar de boomen zich overdragen. Sedert eenige jaren vinden systematisch op 14 verschillende punten tellingen plaats vanwege het Landbouw-Proefstation. De daarbij verkregen cijfers geven een voorloopig gemiddelde per jaar van driehonderd vruchten per boom. Bij rationeele cultuur kan die productie vermoedelijk worden opgevoerd.

De N.V. West-Indische Vruchtenproducten- en Vruchtenconservenhandel Surinaam, welke voornamelijk het oog gevestigd had op sinaasappelen, ging begin 1932 tot liquidatie over.

Een perspectief voor den grooten landbouw wordt geopend door het vooruitzicht op een hervatting der bacovencultuur voor export. De zaak is in studie genomen door een Commissie uit den Ondernemersraad voor Suriname. De Koninklijke Nederlandsche Stoomboot Maatschappij toonde haar belangstelling voor de zaak, door mede te werken tot proefverschepingen, waarvoor een beperkte ruimte aan boord der schepen van een koelinrichting zal worden voorzien. Vermoedelijk beginnen deze proefverschepingen in de laatste maanden van 1932. Tegen dien tijd verwacht men den eersten oogst van op verschillende plantages aangelegde proefvelden van Congo en Dwerbacoven.

Het lijkt geen twijfel, dat een ter hand nemen dezer cultuur op groote schaal, een ommekeer zal brengen in den toestand van het landbouwbedrijf, zowel groot als klein, en in allerlei richtingen ten goede zal komen aan het algemeen.

Curaçao

De opening van den Kolonialen Raad.

La Prensa bereikt ons het eerst met de openingsrede van de gouverneur, in den Kolonialen raad uitgesproken. De samenvatting, die Aneta daarvan aan de bladen geseind heeft, is niet onjuist, integendeel, als samenvatting zeer verdienstelijk, maar wij willen enkele dingen toch wel meer doen uitkomen. Omtrent de samenzwering op Aruba wordt gezegd, dat het plan in het allereerste stadium van voorbereiding werd verijdeld. De aanwezige machtsmiddelen zouden echter voldoende zijn gebleken om het gezag in handen te houden.

Wat den economischen toestand betreft, de nijverheid legde zich noodgedwongen beperkingen op, de handel leed gevoelige verliezen, de scheepvaart nam af. Het vreemdelingenbezoek was nog wel betrekkelijk groot, maar de handel trok er minder voordeel van.

De regenval gaf over het algemeen een goede oogst, waardoor de toestand der bevolking minder zorg baart. De werkloosheid is niet verontrustend, doordat de groote ondernemingen zooveel mogelijk Curaçaoenaars in dienst houden. Door het stopzetten van werken, door het gouvernement uit te voeren, werden vele ambachtslieden tot een lagere levensstandaard gebracht.

De toestand van Aruba is niet zorgwekkend, zolang het bedrijf der oliemaatschappijen niet aanzienlijk behoeft te worden ingekrompen.

Van Bonaire is de toestand wel zorgwekkend. Anders dan op Curaçao en Aruba was daar de oogst slechts matig. De hoop, dat zich daar een

Nagekomen Berichten.

oliebedrijf zou vestigen, werd niet verwezenlijkt. Getracht wordt meer Bonairanen bij de groote bedrijven op de andere eilanden aan het werk te krijgen, en verder wordt gestreefd naar opleving der plaatselijke bestaansmiddelen.

Ondanks eenig herstel door de regenval is op de bovenwindsche eilanden de toestand niet gunstig. Het bestuur helpt landbouw en veeteelt. Voldoende medewerking van de bevolking is er niet. „Ook de bevolking der Bovenwindsche eilanden”, zoo wordt gezegd, „blijkt gaarne vast te houden aan het bestaande en niet bereid terstond hare krachten te geven voor het doorzetten van maatregelen, die niet oogenblikkelijk voordeel opleveren.” Van de stoomverbinding tusschen beide eilandengroepen, een krachtig middel om te steunen, mag in de tegenwoordige omstandigheden niet in korten tijd een tastbaar gunstig gevolg worden verwacht.

Werken, waaraan in 1931 begonnen is, zullen worden afgemaakt, geen nieuwe werken worden ondernomen.

Het drankgebruik neemt aanmerkelijk af, voor een groot deel door het vertrek van vreemdelingen en verder door de verminderde welvaart.

Een tipje van het oordeel van den raad over de herziening van het regeeringsreglement wordt opgelicht in deze woorden: „Uw college en ik zijn beide van oordeel, dat de tijd is aangebroken, om den Kolonialen Raad te veranderen in een volksvertegenwoordiging, waarvan de meerderheid der leden door de bevolking wordt gekozen.”

Over den geldelijken toestand wordt gezegd: „Zorgvuldig slaat het bestuur de cijfers der inkomsten gade, doordrongen als het is van de noodzakelijkheid, om de begrooting sluitend te houden en met de aflossing der opgenomen kasvoorschotten te beginnen. Een rustige beoordeeling der omstandigheden van invloed op den loop van de Lands middelen, zal aan het bestuur de financieele politiek, die het u zal voorstellen, doen kennen. Zoo noodig zal, nadat de bezuiniging zoover mogelijk is doorgezet, een beroep worden gedaan op uwe medewerking tot het verkrijgen van de gelden, noodig om de begrooting der gewone uitgaven sluitend te houden en de kasvoorschotten af te lossen.

De aanwezigheid der oliebedrijven doet de toekomst voor Curaçao minder somber schijnen, maar, zegt de gouverneur, het is zaak, niet te veel op het grootbedrijf te vertrouwen. Andere bestaansmiddelen mogen niet verwaarloosd worden. De aandacht van het bestuur is daartoe reeds geruimen tijd gevestigd behalve op de bevordering van scheepvaart en handel op de instandhouding en ontwikkeling van den kleineren landbouw, den tuinbouw, de veeteelt, de visscherij en het kleinbedrijf, al zijn de omstandigheden daarvoor niet bevorderlijk.

De begroting.

Terwijl wij de Curaçaosche bladen met de memorie van antwoord van den gouverneur nog niet eens ontvangen hebben, brengt *De Isla*, een kosteloos verspreid advertentieblad, van 13 Mei l.l., ons reeds een overzicht van het in den Kolonialen raad gesprokene bij de behandeling van het onderwerp. Het is voor het eerst, dat dit blad zich met de politiek buiten de moppentrommel bezighoudt en het is waarlijk een succes, dat het nu de eerste mededeelingen aan het moederland verstrekt.

Wij lezen in *De Isla*, dat de uitgaven met f 400.000 werden verminderd en wel o.a. door afschaffing van den duurtelbijslag der ambtenaren en bezuiniging op de politie (f 75.000). De debatten waren zeer zwartgallig. Geen der afgevaardigden zag licht, de heeren van den handel niet, die klaagden over de mededinging der hCineezers, de heer Esker niet, die allerwege achteruitgang zag. Zelfs heeft de voorzitter een rede gehouden na het presidium te hebben overgegeven. De grondtoon van allen was: bezuiniging, nieuwe belastingen zullen niet veel meer opleveren.

De heer Lansberg hield nog een pleidooi voor afschaffing van de militaire politie en invoering van een burgerpolitie, hoofdzakelijk uit inheemsche elementen samengesteld onder aanvankelijk Hollandsch kader met een militaire bezetting achter de hand. De nieuwe veterinaire dienst achtte hij onnoodig. De vreemdelingendienst, dat was veler oordeel, moet wat minder scherp zijn. Alleen het bestuur zag roze wolken aan de horizon.

De nieuwe bisschop.

Wel lazen wij de voorbereidingen voor de ontvangst van den nieuwen bisschop, maar nog geen verslag van zijn ontvangst op 11 Mei l.l. Intusschen zagen wij een mooie scherpe foto van de aankomst voor het bisschops paleis na de intronisatie.

Aardbeving.

Zondagmorgen 1 Mei moet, naar de *Amigoe* meedeelt, om tien minuten voor vijf op verschillende plaatsen een aardschok gevoeld zijn op Curaçao. Schade hebben deze schokken niet veroorzaakt.

De gereformeerde kerk op St. Eustatius.

In ons blad van 4 Febr. l.l. hebben wij aan het *Handelsblad* ontleend een verslag in het *Weekblad der Ned. Herv. Kerk*, over een bezoek van den veldprediker ds. Van der Giesen aan de Hervormde synode met een Avondmaalstel van St. Eustatius. In de *Amigoe* deelt ds. Van der Giesen nu mee, dat het berichtje in het genoemde *Weekblad* hem geërgerd heeft, en vervolgt dan:

„Het schijnt heel moeilijk om de menschen aan hun verstand te brengen wat er nu eigenlijk gaande is, als je ze wat vertelt van hetgeen je gezien en gehoord hebt, maar dat ter zake kundigen zooveel fouten achter elkaar maken is verbijsterend maar ook bedroevend. Toen ik in uniform bij de heeren van de Synodale Commissie kwam, en het avondmaalstel overgaf en ze verteld had over St. Eustatius, wisten die heeren niet beter te doen dan me zooals ge hebt kunnen lezen — „Veldprediker” te noemen, wijders heb ik de heeren verteld dat het eiland Hollandsch is en niet dat het Engelsch is — dat er Engelsch gesproken wordt is een andere zaak, maar daarom behoeft het eiland niet tot een Engelsch eiland gemaakt te worden.

Verder heb ik de heeren verteld dat een wervelwind, nog geen heel geslacht terug de Protestantsche kerk daar verwoest heeft — en dat daarna eerst de Methodisten gekomen zijn; de oudsten van het eiland wisten, volgens de Methodistische predikant daar, nog, dat ze in die kerk de diensten meegemaakt hadden. — Voorts heb ik de heeren verteld dat ik geen spoor van een archief of andersoortige gegevens heb kunnen vinden en dat de ondergezaghebber ook niets nog had kunnen ontdekken — zoodat alle gegevens ergens anders moesten gezocht worden, dat wil dus niet zeggen dat er geen gegevens zijn.

Dat de heeren daaruit het gewraakte stukje hebben samengesteld ligt buiten mijn invloed — maar ik wil niet behooren tot degenen die men op de één of andere manier moet gaan beschouwen als: weér zo een die in het Moederland maar wat oplepelt”.

Uit den Verren Vreemde**Rusland—Japan.**

De publieke opinie helt over naar het geloof aan een uitbarsten staanden oorlog tusschen Sowjet-Rusland en Japan. Wij beschikken niet over zieners-eigenschappen, wij begeven ons niet in voorspellingen, maar de betekenis van velerlei factoren wikkende en wegende, komen wij tot de meening, dat de kans op een krachtmeting tusschen deze twee mogendheden niet zo groot is als men wil doen gelooven. Rusland, deel van de Unie van Sowjet-republieken, toont niet veel lust om zich in een

oorlog in het Verre Oosten te begeven. Het werkt in China liever met stille krachten, die de bevolking moeten doortrekken met communistische begrippen. De revolutie in theorie en practijk ligt meer in de Sowjet-politiek dan een oorlog met de volle kracht van leger, vloot en luchtmacht.

Bij de ontwikkeling van de gebieden, waardoor de lange spoorwegverbinding van de Oostzee met den Grooten of Stillen Oceaan loopt, gaat alles wel niet naar den zin van Moskou, en evenmin is dit 't geval in de gebieden waardoor de Chineesch—Mantschoer. spoorwegen loopen, maar daarom behoeft men nog niet aan „oorlog” te denken. Zelfs indien de botsing van tegenstrijdige belangen tot een inzet van bloedige ontmoetingen mocht leiden, zal daaruit nog niet bepaald oorlog behoeven te komen. De geschiedenis van onzen tijd heeft juist in dit gedeelte der wereld den vorm leeren kennen van vechten zonder oorlog. 't Is geschied om den grooten Ooster-spoorweg, toen Russische en Chineesche troepen elkaar bloedig te lijf zijn gegaan, strijd, die zonder oorlogsverklaring ingezet, en zonder vredesverdrag beëindigd werd.

De strijd tusschen Japan en China, om en bij de spoorwegverbindingen in Mantschoerije en in China gevoerd, speelde zich ook — ja speelt zich nog af, zonder dat er „oorlog” is.

Of wij een dergelijken toestand dan iets anders vinden den „oorlog”? Stellig. Na een oorlogsverklaring zetten de commandanten der strijdmachten en de generale staven zich er toe in grooten stijl hun strijdmachten aan te wenden tot een zoo spoedig mogelijk vernietigen van de strijdmiddelen der tegenpartij. Dit „zoo spoedig mogelijk” kan tegenvallen, waardoor dan toch een langgerekten krijg ontstaat, maar het doel, vernietiging van de vijandelijke strijdmacht om hierdoor den vijandelijken staat tot toegeven te dwingen, blijft de leiding toch voor oogen staan.

Bij den strijd, zooals deze daar ginds is gevoerd, zonder verklaarden oorlog, ging 't daarentegen telkens om een beperkt doel, openlijk bekend of heimelijk gekoesterd.

Rusland wilde de Chineesche inmenging in zijn Oosterspoorweg-politiek niet toelaten. Hierdoor en hierom is er plaatselijk gebakeleid. China moest toegeven. Daarmede was de zaak uit. Rusland en China zonden toen overigens en elders hun strijdmachten niet tegen elkander in.

Japan trok eerst Mantschoerije binnen, het zond later een groote macht naar Sjanghai. Hoe daar gestreden is weten wij allen maar al te goed, maar indien er een oorlogsverklaring geweest ware, zou de stijl van den strijd toch nog een andere zijn geweest, en dan zouden de andere, vreemde mogendheden ook anders tegenover het geval hebben gestaan.

Een oorlog van de gemobiliseerde krijgsmachten te land, ter zee en in de lucht van twee groote mogendheden is inderdaad iets anders, dan een plaatselijk strijden door troepen dier mogendheden om een beperkt doel. Vroeger is een dergelijk onderscheid in de practijk ook al wel eens aan te wijzen geweest. Maar elkander te lijf gaan zonder voorafgaande oorlogsverklaring werd toen niet als geoorloofde staatkunde beschouwd, en wanneer het toch voorkwam, dan werd dit als casus belli, inzet tot een oorlog. Met deze opvatting schijnt nu gebroken te zijn, maar de publieke opinie leeft nog in den vroegeren gedachtegang, die officieel, voor de politici en voor den Volkenbond, ook nog als den eigenlijk eenigen regelmatigen wordt erkend.

Wie thans oorlogsgevaar meenen te speuren, wijzen op de troepenverplaatsingen, die Moskou naar het Oosten laat uitvoeren, op den toon door de Russische pers tegen de Japansche aangeslagen, op uitlatingen van Sowjetleiders, op verlevendigde bemoeienis met den gang van zaken in China. Maar uit dit alles spreekt geen lust tot aanvallen, geen behoefte om iets te bemachtigen, geen verlangen naar het bereiken van een bepaald doel. Moskou ziet een bedreiging van Japan, de politici vragen opheldering van de Japansche regeering, de pers stelt zich te weer of gaat te keer tegen Japansche onheuschheden. Daar gelaten of Moskou te eeniger tijd tot een afdoende afrekening met Tokio zal willen besluiten, acht Rusland het oogenblik hiervoor thans nog niet gekomen. De Sowjet ziet met leedvermaak hoe de Westersche mogendheden, alsmede Amerika, door Japan verplicht worden in China een toontje lager aan te slaan, en hoe de betekenis van den Volkenbond daar wordt verkleind. Zij wil dit proces zoo nog wel laten doorwerken, terwijl het communisme tracht daardoor aanhang te winnen. Hier komt bij (zooals wij vroeger reeds eens hebben aangestipt) dat Moskou erg er voor bevreesd is een Russischen Napoleon te zien opkomen. Een eventuele overwinning op Japan behaald, zou een zegevierenden veldheer aan het hoofd der zegevierende troepen tot een gevaar kunnen maken voor de positie van Moskou in het Verre Oosten, ja voor het bestaan der Sowjet-regeering zelf. Die vrees speelt bij Stalin en zijn omgeving inderdaad een rol. Bovendien zou een dure oorlog den reeds zoo moeilijk te leiden loop van het voortgezette economische vijfjaarsplan ge-

heel faliekant kunnen sturen. Wat men leest, geeft den indruk, dat Rusland zich schrap zet en toonen wil niet bang te zijn, maar dat het den oorlog niet wenscht. Is dit juist gezien, dan zou het al dan niet uitbreken van Japan afhangen.

Er is in Japan een groep, die sterk ijvert voor oorlog. De wijze waarop de extremisten te keer gaan, laat geen twijfel over omtrent het fanatieke karakter van de drijvers. Maar de pogingen tot terrorisme, waartoe zij hun toevlucht nemen, zijn tevens aanwijzingen van hun onmacht om de regeering voor hun inzicht te winnen. Wij hebben te dezer plaatse eerder eens de meening uitgesproken, dat Japan eerst vredelievende gezindheid aan den dag zou leggen wanneer het een *état satisfait* zou zijn geworden.

Nu wil het ons voorkomen, dat het in die richting een heel eind is opgeschoten.

Alle protesten ten spijt, is Japan in Mantschoerije al verder en verder doorgedrongen, heeft het deze Chineesche provincie tot een z.g.n. onafhankelijke republiek gemaakt, is het bezig daar de orde en veiligheid te bevestigen, zich zoo tot beschermers en heerschers makende, terwijl de voormalige Chineesche keizer er de presidentsfunctie vervult. Japan heeft eerst Korea, nu Mantschoerije aan zijn belangen dienstug gemaakt. Wellicht zal het later den blik en de begeerte nog verder richten, maar vooralsnog heeft het het met dit gebied volhandig genoeg. Mantschoerije is nog niet erkend als onafhankelijke staat, China blijft 't als een provincie opeischen, een Volkenbondcommissie bereist 't land om den V.B., op wien China een beroep gedaan heeft, van advies te dienen.

Maar Japan heeft de aandacht van deze kwestie afgeleid door zijn actie bij Shanghai. Daarbij heeft het de Mantschoerije-zaak als afgedaan beschouwd, het heeft alle betrokkenen, ook den V.B., aan deze opvatting gewend. Komt China er op terug, dan zegt Japan: Mantschoerije is een onafhankelijke republiek geworden. Wil de V.B. er op terugkomen, dan laat Japan voelen: als gij 't mij lastig maakt treed ik uit den bond. Er is in Mantschoerije nog veel te doen, maar Tokio zal dit beredderen buiten bemoeienis met anderen. 't Is niet onmogelijk dat Rusland, als buurstaat in het N. en W., met Mantschoerije in conflict komt en dat Japan zich dan ook met de zaken zal bemoeien. Maar in Mantschoerije heeft nog altijd generaal Honzjo de leiding der krijgsvindingen en deze heeft juist zeer stelselmatig de methode toegepast van uitvechten zonder oorlog; hij zal zich, voor zoover 't inderdaad tot botsingen mocht komen, vermoedelijk wel aan die manier van handelen blijven houden.

Men heeft 't verloop in Shanghai als een succes van den V.B. en als een teleurstelling voor Japan voorgesteld. Wij gunnen den V.B. gaarne die meening, hij heeft in het heele China-conflict zoo weinig opbeurends ondervonden. Maar aan een teleurstelling van Japan valt 't ons toch moeilijk te gelooven. Tokio heeft zich niet gestoord aan de protesten en vermaningen van Genève. Het heeft de gereserveerde gebieden van de vreemde groote mogendheden tot gevechtveld gemaakt, niettegenstaande oorlogschepen daar de wacht hielden. Het heeft, zooals wij zeiden, de Mantschoerije-kwestie zoo uitgeschakeld. Het heeft doorgedreven, dat het met China zelf, en alleen, en rechtstreeks over de afdoening van zaken wilde onderhandelen. Het heeft aan het gezag van den blanke in het gele land een gevoeligen stoot gegeven en daardoor eigen grootheid in het Oosten doen toenemen.

Japan, dat ook met economische en financieele moeilijkheden te kampen heeft, heeft meer redenen om een oorlog met Rusland, indien deze dreigen mocht te vermijden, dan om een oorlog te zoeken, die niet dreigt.

Bij den Japanner speelt het verlangen naar roem voor zijn land misschien nog in sterker mate een rol dan bij de westersche volken, die moegestreden zijn — of heeten —. Door hen, die wel oorlog-zuchtig zijn, wordt gaarne gewag gemaakt van de overwinningen, 27 jaren geleden door Japan behaald op Czaristisch Rusland. Maar hier moet tegenovergesteld worden en dit wordt inderdaad in herinnering gebracht, dat na den grooten oorlog een poging, door de geallieerde mogendheden met vereende krachten beproefd om tegen Sowjet-Rusland op te trekken, op een volslagen mislukking is uitgelopen. Toen zijn Japansche troepen wèr weg Siberië ingerukt, maar 't is hun gegaan zooals die van de bondgenooten, welke het groote rijk elders aantastten, zij hebben 't alle moeten opgeven, zooals Napoleon het ook in 1812 heeft moeten opgeven. Japan zou bij een oorlog met Rusland thans niets te winnen, maar daarentegen veel te verliezen kunnen hebben.

Zoo althans meenen wij de verhoudingen te zien. Wij herhalen, wat vechten, zonder oorlog, lijkt ons hierdoor niet uitgesloten.

Indien ge denkt te kunnen wachten met een tijdelijk te grooten voorraad — totdat de binnenlandse markt „terug komt” — doet ge beter heelmaal uit zaken te gaan. Er is een markt voor u in het buitenland, indien ge flink genoeg zijt haar te ontginnen. (De Zakenwereld.)

Berichten der Afdelingen

Afdeling Utrecht.

Het bestuur der afdeling Utrecht en omstreken wekt de leden en begunstigers op tot deelname aan een gezamenlijk bezoek onder deskundige voorlichting, aan de Indische tentoonstelling te 's-Gravenhage, ter gelegenheid van de op 25 Juni a.s. aldaar te houden algemeene vergadering der vereeniging.

De kosten zullen bedragen voor reiskosten 3de klasse heen en terug van Utrecht uit f 2,14 indien 10-25 personen medegaan, en f 1,83 bij deelname van meer dan 25 personen. Deze kosten worden verhoogd met 10 cent per persoon wegens bestrijding van algemeene onkosten: introducés zijn welkom.

De nadere regeling wordt medegedeeld, tijdig vóór 25 Juni, aan de deelnemers, die zich tot uiterlijk 19 Juni kunnen aanmelden door schriftelijk bericht aan den voorzitter der afdeling, prof. L. van Vuuren, Drift 21, te Utrecht.

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Voor de leden in Ned.-Indië.

De leden die in Ned.-Indië verblijven worden vriendelijk verzocht de door hen verschuldigde contributie aan hem over te maken, zoodra door hen ontvangen is een postwissel-formulier en zulks teneinde verdere kosten op de inning dier contributie niet noodeloos te vergrooten.

De Hoofdvertegenwoordiger van Oost en West,
L. M. F. PLATE.

Informatie-Bureau.

Het Informatie-bureau der Vereeniging, Korte Voorhout 6, Den Haag, is dagelijks geopend van 10-12 en van 2½-4 uur (des Zaterdag alleen tot 12 uur).

Hoofdinspecteur voor 's-Gravenhage: F. J. MAHLMAN,
Plaats 31a 5383

Boekhandel E. NOORDIJK
BANKAstraat 14a — DEN HAAG 5388
Telefoon 111434

ALLE SCHOOLBOEKEN
Romans - Leesgezelschappen - Bibliotheek
Schrijf- en Teekenbehoeften

FIRMA P. v. LOON

De Ruitersstraat 18 — LEIDEN — Telefoon 1061
— ZUIVERAARS —

Specialiteit in het verdelgen van Kakkerlakken, Torren, Krekels, Mieren, Ratten, Muizen en Wandgedierte. 5630

WISKUNDE - BOEKHOUDEN
Privaatlessen f 1.50 per uur. 5261

F. TERSTEEGE

GOUDSBLOEMLAAN 15. DEN HAAG. Tel. 339022.
Aanbevolen adres voor Leden van „Oost en West”.

Wij verhuren Auto's zonder chauffeur

Uitsluitend nieuwe wagens, per dag, week of maand.
L. J. v. PUFFELEN, Weteringkade 83
Telefoon 771602. — DEN HAAG (Holland). 5268

Verkrijgbaar ad f 0.25 „Curaçao”, naar de laatste gegevens bewerkt door het Bestuur der afdeling aldaar, welke secretaris, de heer H. J. C. Bodenburg Hellmund gaarne bereid is verdere informatiën omtrent Curaçao aan belanghebbenden te verstrekken.

Studie-Commissie.

De heer H. J. A. Schroeder, Inspecteur van het Onderwijs te Willemstad (Curaçao) is opgetreden als vertegenwoordiger der Commissie aldaar. Genoemde heer is gaarne bereid alle mogelijke inlichtingen te verschaffen.

VAN DE REDACTIE.

Luchtpost naar Indië.

Met het vliegtuig, dat 2 Juni j.l. van Schiphol naar Ned.-Indië is vertrokken werd 232 K.G. 931 G. bruto luchtpost verzonden, netto 207 K.G. 203 G.

De zending bevatte 14698 brieven t/m. 55 gram; 342 briefkaarten en postwissels; 2606 stuks zwaarder dan 5 gram; 2125 stuks bestemd voor tusschenliggende landen; tezamen 19771 stuks.

Radiotelefoonverkeer met Indië.

Gedurende de maand Mei 1932 werden in het radiotelefoonverkeer met Ned.-Indië in totaal 232 gesprekken gevoerd, waarvan er 99 in Nederland en 133 in Indië werden aangevraagd.

Van de hier te lande aangevraagde gesprekken hadden er 61 betrekking op zakelijke- en 38 op familie-aangelegenheden. Voor Indië bedroegen deze getallen resp. 58 en 75.

In totaal werden 125 gesprekken van huis uit gevoerd, waarvan in Nederland 51 en in Indië 74 werden aangevraagd.

In het radiotelefoonverkeer Europa-Ned.-Indië via Nederland werden in Mei in totaal 15 gesprekken gevoerd, n.l. met België 4, Denemarken 1, Engeland 3, Frankrijk 1, Italië 5 en Zweden 1.

De K. N. I. L. M. in April 1932.

Na de toename in Februari en Maart toonde April weder eenige inzinking voor wat betreft het vervoer op de regelmätige lijnen.

De deelname aan de rondvluchten was echter zeer bevredigend en liep met eenige honderden passagiers omhoog.

De gedetailleerde vervoercijfers zijn:

Batavia—Bandoeng	346
Bandoeng—Batavia	219
Batavia—Semarang—Soerabaja	111
Soerabaja—Semarang—Batavia	107
Batavia—Palembang—Singapore	11
Singapore—Palembang—Batavia	11
Batavia—Palembang—Pakanbaroe—Medan	29
Medan—Pakanbaroe—Palembang—Batavia	13
Rond- en speciale vluchten	697
Totaal	1544

De propaganda onder de schooljeugd gemaakt voor het luchtverkeer heeft uitstekende resultaten. Reeds meer dan 500 kinderen ontvingen den luchtdoop.

Het uitloven van een K. N. I. L. M. rondvlucht door eenige sigarettenfabrieken voor een zeker aantal bons, die bij sigaretten worden verstrekt, schijnt zeer in den smaak van het rookend publiek te vallen en reeds eenige honderden liefhebbers melden zich aan.

Voor een zeepfabriek worden met succes reclamevluchten gehouden boven Soerabaja, Bandoeng en Batavia. Tusschen de uitgestrooide biljetten bevond zich een beperkt aantal, hetwelk recht gaf op een prijs. Hier van werd in Soerabaja 76 %, in Batavia 79 % en in Bandoeng zelfs 81 % ingeleverd.

Aan luchtvracht werd vervoerd 4155 K.G., aan luchtpost 1633 K.G. of ruim 114.000 brieven.

Luchtpost uit Indië.

Blijkens mededeeling van de Indische postadministratie heeft het retourvliegtuig „Ekster” van den Holland-Indië-dienst 176 K.G. 585 Gr. post aan boord.

Alphabetische opgave van leden der Vereeniging „Oost en West” die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaattlessen over verschillende onderwerpen.

C. P. J. BLOK, gep. Ass. resident, laatstelijk van Soerakarta, de Riemerstraat 6, Den Haag. — Javaansch en Maleisch.

J. F. H. GIJSBERTS, Gep. Hoofd eener school in Ned. Oost-Indië; H. T. O. Laakkade 80, Den Haag, Kamer 126. — Privaatlessen op alle uren van den dag in alle vakken van het L. O. en, voor zoover de vakken op de H. B. S. betreft, ook voor lessen in Fransch, Ned. taal en letterkunde, Geschiedenis, Aardrijkskunde en Cosmographie. Genegen leerlingen aan huis te ontvangen voor toezicht op werk.

HET NED. TECHNICUM „P. B. N. A.”, Directeur E. J. Rothuizen, en F. Wind, Arnhem. Is een volledige ingerichte technische school, die volgens de schriftelijke methode opleidt voor alle technische examens en beroepen. Toezicht van het Rijk en K. I. van Ingenieurs op de eindexamens.

W. KEIZER, Mariaweg 50, Oosterbeek. — Soendaanesch en Maleisch.

J. J. M. H. NIJST, Lid Ned. Inst. van acc., Sloetstraat 3, Nijmegen, Korte Poten 28, Den Haag, Privaatles accountancy.

DRA. A. PAARDEKOOPER, Leerares M. O. Hondcoeterstraat 24, Amsterdam (Z.) — Privaatles Engelsche taal en letterkunde, Handelscorrespondentie, Grammatica en Conversatieles.

Mr. E. RIJKE, Oud Ind. Recht. Ambtenaar, Witte Rozenstraat 20, Leiden. — Ned. Ind. Wetboek, Adatrecht, Staatsinstellingen van Ned. Oost- en West-Indië, Javaansch, Maleisch en Maduresch.

W. RIJKEE, oud-hoofdonderwijzer in Ned.-Indië, Thomsonlaan 25, Den Haag. — Omgangs-Maleisch.

J. J. F. SCHREUEL, Gep. Ass. Res. Corbulokade 3, Voorburg, Maleische taal en letterkunde.

Financieele Berichten.

Opgave van de N. V. Haagsche Boaz-Bank.
Molenstraat 45, Den Haag.

Noteeringen ter beurze van Amsterdam

		30 Mei	6 Juni
		1932	
Aandeelen	Koloniale Bank	37½	38
”	Ned. Ind. Handelsbank	46¾	48
Cert.aand.	Ned. Handel Mij.	52	54
Aandeelen	Alg. Exploratie Mij.	89	90¾
”	Kon. Petroleum Mij.	109¾	117¼
”	Rubber Cult. Mij. A'dam.	27¾	27¾
”	Ned. Ind. Suiker Unie	52	51
”	Ned. Scheepvaart Unie	40½	39
”	Handelsverg. A'dam	127	132
”	Deli Batavia Mij.	75	69¾
”	Deli Maatschappij	85	80¼
”	Senembah Mij.	97½	90
”	Deli Spoor	36	38
”	Ned. Ind. Spoorweg Mij.	43½	46½
”	Philips Gloeil. (nieuwe)	59¾	60
Cert.aand.	Unilever	87¼	89

Wisselkoersen

Wisselkoersen	Verkoop
Londen	9.09¾
New York Cable	2.46¾
Berlijn	58.37½
Parijs	9.73½
Brussel (Belga)	34.45
Zurich	48.30
Weenen	35.25

Mutatiestaat van 1 tot 8 Juni '32

Nieuwe Leden:

Mevrouw J. Monster—Braum, Apeldoorn, Koningsstraat 33.
D. C. Samson Terwolde, Huize „de Willinkhof”, Cantine bij het Korps Luchtdeel-artillerie te Utrecht.
Chs. Filet te Batoe boven Malang.

E. Ph. Nahar te Paramaribo.

H. A. A. de Vos, van: Nijmegen, naar: Rotterdam, Hotel Weimar.
P. R. Kùp, van Curaçao, naar: Rotterdam, 's-Gravendijkwal 31.
J. Tanis, Hoofd Christ. School, van: Makale (Celebes), naar: Zeist, Eikenlaan 1.
H. Huisman, Oud-Hoofd-ingenieur S.S., Den Haag, van: Meezenlaan 56, naar: Laan van Meerdervoort 550.
E. J. Schoneveld, Den Haag, thans: Hazelaarstr. 3.

Voorgesteld door:

den heer H. A. Schoonhoven te Apeldoorn.
den heer Dr. H. H. Zeylstra Fzn. te Deventer.
den heer J. J. Mac-Kenzie te Utrecht.
Hoofdvertegenwoordiger „Oost en West” te Malang.

R. I. P.

Adresveranderingen:

Mr. W. Boekhoudt, Oud-Raadsheer, Hooggerechts-hof in N.-I., van: Den Haag, Frankenslag 47, naar: Kurhaus „Heinrichsbad” te Herisau (Zw.)
Mr. J. H. Halkema, wnd. Gouv.-Arts 1ste kl., thans te Solo.
W. R. March, Oud-Res., thans: Malang, Smeroe-straat 26.
Mr. H. A. Nauta, thans te Batavia-C., p.a. Hoofdpark, Waterlooplein.